

4.) Predlog o razpustu društva: Poroča tovariš tajnik: Odbor je na sej dne 23. marca sklenil predlagati občenemu zboru razpust društva. Hočem ta predlog na kratko utemeljiti.

V novi, mladi kraljevini bo zavzelo učiteljstvo nasproti narodni državi drugačno stališče nego v Avstriji. Ako se bosta vlad v Ljubljani in Belgradu zavezali dolžnosti, ki ju imata do narodnega šolstva, potem bo vsak naš pokret identičen z državno mislijo. Dolžnost vseh pokrajinskih učit. organizacij je pokazati pot k centralizaciji šolstva s tem, da likvidirajo in se združijo v Unijo jugoslovanskega učiteljstva.

Ker so padle deželne meje, je delokrog Deželnega slovenskega učiteljskega društva neomejen; nima torej društvo nobenega delokroga.

Predlagam tedaj razpust društva, ki je letos videlo Abrahama. Društveno imetje prejši po določilih § 22. pravil v prid Društva za zgradbo Učit. konvikta v Ljubljani. To naj prevzame vse dolžnosti, ki so zvezane z oporoko pokojnih mecenov.

Občni zbor sklene v principu društvo razpustiti. O tem se obvestijo vsa okrajna učit. društva na bivšem Kranjskem s pozivom takoj sporočiti predsedstvu Dež. slov. učit. društva, kakšno stališče zavzamejo nasproti likvidaciji. Dokler se društvo popolnoma ne razdruži, vodi društvene posle stari odbor.

+ Društvo v pomoč učiteljem, njihovi vdovam in sirotam na Kranjskem v Ljubljani je imelo svoj 55. občni zbor dne 16. aprila t. l. v Učiteljski tiskarni. Otvoril ga je ob tri četrt na 11. uro predsednik Juraj Režek ob navzočnosti 25 članov izmed 90. — Tajnikovo in blagajnikovo poročilo se je vzelo na znanje. Tovariš Božidar Valenta je imenoma pregledovalcev računov laskavo ocenil vestne in natančno knjigovodstvo blagajnika Jakoba Furlana ter mu je predlagal toplotno zahvalo, kar je občni zbor odobril sprejel. — Društveno imetje znaša 117.818:82 K. — Društvo je v poslovnem letu 1918 podpiralo 34 vdov, 12 sirot po očetu ter 11 sirot po očetu in materi.

+ Občni zbor društva Narodne Sole v Ljubljani se je vršil v prostorih Učiteljske tiskarne dne 16. aprila 1919 ob pol 9. uri dopoldne. Predsednikov namestnik tovariš Jakob Dimnik je otvoril dobro obiskano zborovanje s sledečim nagovorom:

Otvorjam 48. občni zbor N. S. s pozdravom na vse prisotne. Preden preidemo na običajni dnevni red, nas veže stanovska dolžnost in bratska ljubezen, da se spominjamo moža, ki si je pridobil obilo zaslug za razvoj našega društva. S tega-le mesta bi vas moral danes pozdravljati naš zvesti in vzorni tovariš Anton Razinger. Pa smrt, ki sega najraje po najboljših možeh v naših vrstah, tudi Razingerjevemu trpljenju popolnemu življenju ni prizanesla. Dne 15. oktobra 1918 je po uspehu polnem kulturnem svojem delovanju mirno prominul, in smo izročili njegove zemске ostanke materi zemlji. Veličasten izprevod je pričal, kako priljubljen je bil Razinger med ljubljanskim prebivalstvom. Pogreba se je udeležil tudi odbor N. S. z mnogimi drugimi tovariši in tovarišicami. Anton Razinger je predsedoval našemu društvu od tistega leta (1895), ko se je preselil pokojni Srečko Stegnar v Maribor; bil je prvi predsednik naše Zaveze, sestavljal je ljudskošolska berila in sodeloval pri Glasbeni Matici. Vedno se je zanimal za razvoj in napredek šolstva, zato naj ostane njegovo ime trajno zapisano v kroniki N. S., mi vsi pa ohranimo ljubemu in zvestemu tovarišu blag in trajen spomin. N. v m. p.!

Narodna Šola je bila ustanovljena l. 1871. v Idriji. Ustanovili so jo Srečko Stegnar, Ivan Lapajne, oba učitelja v Idriji, in pa idrijski sodnik Gregor Žerjav, oče podpredsednika deželne vlade za Slovenijo. V tedanjih nemškutarskih časih je bila N. S. za slovensko šolstvo velike važnosti in je storila s tem, da je preskrbovala slovenske šole z najpotrebnejšimi šolskimi potrebščinami, veliko dobrega za slovensko šolstvo in za slovenski narod sploh, zakaj bivša avstrijska vlada je skrbela le za razvoj nemških šol, slovenske šole in slovenska šolska mladina so ji bile deveta briga. Tisti časi, ko je krivični vladajoči avstrijski sistem imel v rokah usodo slovenskega šolstva, so minuli. Nam Slovanom in posebej še Slovincem kričnica Avstrija je porušena, in na njenih razvalinah je vstala svobodna Jugoslavija. V tej naši novi demokratični državi se ne bo treba slovenskemu učiteljstvu pehati s posebnim društvom za šolske potrebščine slovenski šolski mladini, zakaj go-

tovo je, da bo za take stvari skrbela naša država sama in ko se to zgodi, bo dovršila svojo nalogo naša Narodna Šola. Slovenskemu narodu in slovenskemu šolstvu se odpira boljša bodočnost. Načela svobode, bratstva in prave demokracije, na katerih sloni naša nova država, so nam poročila lepše in boljše bodočnosti. Le nekaj je, kar nas tare in seka globoke rane v naša narodno čuteča srca. Zemlje lačni Italijan je preplul s svojimi divjimi tolkami najlepše kraje naše slovenske zemlje ter hoče potujčiti najzavednejše slovensko ljudstvo, ki prebiva na Notranjskem, Goriškem, v Trstu in v Istri. Zato tudi mi kar najodločneje protestiramo proti tem italijanskim nameram in prisegamo, da bomo kar najodločneje branili vsako ped naše ljube domače grude, kjer prenašajo sedaj naši bratje gorje neznoznega nasilstva okupacije. Najodločnejšo branitev vsega etnografskega ozemlja SHS nam je obljubil tudi naš simpatični regent Aleksander v svoji proklamaciji. Zato pa ne obupujemo, temveč navdušeno zakličimo: Zivel jugoslovanski Trst! Zivila jugoslovanska Goriška in Istra! Bog blagoslovi ujedinjeno Jugoslavijo! Bog čuvaj kralja Petra in regenta Aleksandra! Živio!

Društveni tajnik Fran Galè poroča o delovanju društva v preteklem letu ter poudarja neznosno draginjo šolskih zvezkov in raznih potrebščin. Omenja, da je bilo mnogokrat nemogoče ustreči željam raznih šolskih vodstev, ker je trgovcem primanjkovalo vsega blaga. Prodajali so le po dva ali tri zvezke posameznim strankam — a v večji množini jih niso mogli prodati. Upajmo na boljše čase, dosedaj moramo pa računati z današnjimi razmerami zaradi velikega pomanjkanja potrebnega materiala.

Nato poroča blagajnik društva Alojzij Kecelj o denarnem stanju. Imetje društva je naraslo na 6908 K 88 vin. Torej za 20 K 7 h več mimo lanskega leta. Tajnikovo in blagajnikovo poročilo je bilo s pohvalo sprejeto. Nato se je vršila volitev 9 odbornikov. V odbor so bili izvoljeni sledeči tovariši: Dimnik Jakob (predsednik), Engelbert Gangl (podpredsednik), Galè Fran (tajnik), Kecelj Alojzij (blagajnik), Furlan Jakob, Likar Janko, Petrič Ivan, Režek Juraj in Crnagoj Fr. Pregledovalcem računov pa Luka Jelenc, Janez Levec in Vendelin Sadar.

+ Učiteljsko društvo v Kamniškem okraju ima dne 1. maja t. l. z začetkom ob 2. pop. v šoli v Radomljah občni zbor po dnevnem redu: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Novi šolski zakon. Referent Ivan Smajdek. 5. Volitev novega odbora. 6. Slučajnosti. — Odbor.

+ Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje dne 1. majnika t. l. ob 10. dopoldne v šoli Leitersberg-Krčevinski. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Zavarovanje društvenikov. 3. Poročilo o načrtu novega šolskega zakona. 4. Slučajnosti. — V Maribor in njega okolico došle tovariše in tovarišice iskreno pozdravljamo in vabimo, da pristopijo našemu društvu. V imenu odbora: Požegar, tač. nač.

+ Društvo slov. učiteljic je imelo svoj občni zbor v četrtek, 17. apr. t. l., na šentjakobski šoli v Ljubljani.

1. Predsednica V. Zupančičeva je omenila v svojem pozdravnem govoru politički preobrat na slovenski zemlji, ki nam je prinesel zaželeno svobodo. Kar se tiče učiteljstva, nam je treba stanovske reorganizacije, pri kateri moramo sodelovati vsi.

Iz tajniškega poročila učit. M. Mehletove posnamemo, da je bilo društveno delovanje med vojno omejeno, glasom sklepa občnega zbora z dne 20. apr. 1916 se je prekinilo pobiranje članarine do zaključka vojne. Sedaj nam je treba novih načrtov za bodočnost. Učiteljske plače so regulirane vsaj začasno. Učiteljice so v tem pogledu enakopravne z moškimi kolegi. Sedaj je v delu načrt o preustrojitvi našega šolstva. Osnutek, ki je izšel kot priloga »Učit. Tovariša«, premalo upošteva deklinski vzgojo zlasti glede gospodinjstva in ročnosti. Pritegniti bi se bilo imelo pri sestavi tudi nekaj učiteljic — strokovnjakinj. Tudi v anketi višjega šolskega sveta, ki sestavlja načrt novega šolskega zakona, so učiteljice premalo zastopane. Zato je društvo stavilo danes na razgovor tudi točko o načrtu novega šolskega zakona.

Glede telovadbe je prejelo društvo od Slov. Sokolske Zveze poziv, da pregleda »Načrt zakona za telesno vzgojo mladine in za vzgojo telovadnih učiteljev« ter poroča o tem Zveznemu predsedstvu. — Koncem izreče tajnica željo, da bi se ujedinihla vsa učiteljska društva v Sloveniji v enotno stanovsko organizacijo.

Blagajničarica E. Žerjavova poroča o denarnem stanju društva. Denarni promet je bil pičel, ker je od leta 1916 odpadla

članarina. Društveno imetje znaša 2861 K 54 vin.

Izvolita se kot pregledovalki računov učit. J. Miklavčičeva in K. Drollova, ki sta našli blagajniške podatke v popolnem redu.

2. V razgovoru o načrtu šolstva omenja predsednica V. Zupančičeva nekatere točke, ki bi jih bilo treba izpremeniti. V debato posežejo tudi učit. J. Zemljanova in J. Miklavčičeva. Učiteljica Zupančičeva pozove navzoče učiteljice, naj se poglobe v načrt in naj svoje pomisleke pošljejo vodstvu društva tekom 14 dni. Na predlog učit. J. Zemljanove se izvoli anketa učiteljic, ki bo premočila ves načrt in vposlala svoje predloge višjemu šolskemu svetu. Prva seja te ankete bo v torek, 22. t. m., ob 5. popoldne na šentjakobski šoli.

3. Glede razpusta društva se vname živahna debata, koncem katere predlaga učit. J. Miklavčičeva, naj obstaja društvo še nadalje, dokler se ne ustanovi skupna učiteljska organizacija. — Učiteljica J. Zemljanova predlaga, naj se izda oklic, v katerem se vabijo tudi primorske in štajerske kolegije v naše društvo. Članarino (letno 2 K) bi bilo najbolje pošiljati kar direktno na društvo, in sicer blagajničarici E. Žerjavovi v Ljubljani (Mariontova ulica 1).

4. Nato so se vršile volitve upravnega odbora. Izvoljene so bile dosedanje odbornice: predsednica V. Zupančičeva; podpredsednica A. Sarkova; I. tajnica M. Mehletova; II. tajnica J. Zemljanova; blagajničarica E. Žerjavova.

5. Pri slučajnostih je občni zbor razmotrival načrt Slovenske Sokolske Zveze o telovadnem ponku.

6. Določil se, da bo prihodnji občni zbor o Božicu. Nato predsednica zaključila zborovanje.

+ Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje 8. maja t. l. — zaradi raznih ovir ni moglo zborovati 1. maja — ob 11. uri v dekliskem domu v Ptuj po običajnem dnevnem redu. Med drugim poroča tovariš šolski nadz. P. Flerč o načrtu preustrojitve šolstva. Vse tovarišice in vsi tovariši naj natančno prouče »Načrt« in ga prineso s seboj. — Pred zborovanjem odbora seja. Obilne udeležbe pričakuje — odbor.

Kronika.

— K šolski reformi nam piše tovariš Ljud. Potočnik, dopolnjujoč svoj članek, priobčen v zadnji številki našega lista: Imamo starše, ki so v ljubezni do svojih otrok kar takorekto s popolno slepoto udarjeni. Ti starši dajejo otrokom za vsako — četudi zaslužen — kazen proti učitelju potuho, kar ima za posledico to, da postajajo otroci takih staršev ne le do skrajnosti razposajeni, ampak tudi rententni in do skrajnosti nesramni ter predrzni proti svojim učiteljem, ki si jim celo upajo pri vsaki priložnosti žugati s sirovo intervencijo svojih staršev. En sam tak učenec lahko zastupi duha vsega razreda, in dogajajo se slučaj, ko učitelj za svojo brigo in skrb žanje to plačilo, da se pride nekega dne oče kregat in izdirat nad učiteljem. Proti takim staršem in otrokom je učitelj brez moči; edino, kar bi mu bilo na razpolago, bi bilo v najskrajnejšem slučaju izobčenje učenca iz šole, s čimer pa bi prišli iz dežja pod kap. Vse drugače pa bi bilo, ako bi starši vedeli, da jih čaka za potuho otrokom napram učitelju sodnijska kazen. Že samo to, da bi bili starši za kaj takega poklicani pred sodnika, bi nanje dobro učinkovalo. Naj bi se tedaj potrdil zakon, glasom katerega bi starše ali njihove namestnike zadela primerna sodnijska kazen, ako bi se jim dokazalo — uradna izjava šolskega upraviteljstva — da dajejo potuho otrokom napram svojim učiteljem ter se s tem pregreše proti vzgoji svojih otrok. Ako je zločin otroke moralno pokvariti, naj bo to tudi zločin, ker sodi dajanje potuhe — po značaju njenih posledic — med prve moralne zločine!

— Višje šolsko nadzorstvo. Nekdo je v »Napreju« zapisal čudno besedo, naj sedaj dr. Bezjaku, ki ga srednješolski profesorji več ne marajo za svojega nadzornika, poverijo višje ljudskošolsko nadzorstvo — kakor bi bilo za nas vse dobro, česar drugi nečejo! Temu zmedenemu načelu prav dobro odgovarja »Naprej« sam, rekoč: »Učiteljstvu gre pri imenovanju v višje šolsko nadzorstvo za princip in ne za osebe. Učiteljstvo stoji na popolnoma demokratskem stališču, da ne sme vladati stan nad stanom, ampak da naj n. pr. delavec odloča o svojih stanovskih zadevah, uradnik o svojih itd. Logično k temu mora tudi ljudskošolsko učiteljstvo zahtevati, da se izroči strokovno nadzorstvo mojem, ki izidejo iz lastnega stanu. Dosedaj pa je stalo ljudskošolsko učiteljstvo vedno pod nadzorsveno kuratelo srednješolskih profesorjev. Naše stališče

je: ljudsko in meščansko šolo ljudskošolskim učiteljem, srednjo šolo pa srednješolskim učiteljem. To je pravica, ki jo pač smemo zahtevati od res demokratske države. Sedaj so ljudskošolski referati v rokah profesorjev dr. Opeke, dr. Grafenauerja in dr. Poljanca. Se v umrli Avstriji je bilo več pravice za ljudskošolskega učitelja. Upamo, da tudi socialno-demokratska stranka pripozna upravičenost učiteljskih zahtev.

— Zborovanje srednješolskih profesorjev v Zagrebu. Iz Zagreba poročajo »Slovenskemu Narodu«, da se je dne 17. t. m. vršila v Zagrebu skupščina hrvatskih srednješolskih profesorjev. Zborovanja sta se udeležila tudi delegata srbskih profesorjev dr. Bosanac iz Belgrada in društva slovenskih profesorjev iz Ljubljane, profesor Jeršinovič. Skupščina je razpravljala predvsem o gnotnem položaju profesorjev, zlasti pa o supletskem vprašanju. Na dnevnem redu zborovanja je bila tudi debata o reformni srednji šoli. Pri tej točki so skoraj vsi govorniki poudarjali potrebo, da se odpravi uvedba srednješolskih ravnateljstev ter uredi vodstvo srednješolskih zavodov tako, da bodo odgovarjali vsem modernim šolskim zahtevam. V sprejeti resoluciji se je izražala med drugim zahteva, naj se kaznujejo oni elementi med srednješolskim učiteljstvom, ki so se kompromitirali v dobi vojne. Po vzoru slovenskega profesorskega društva je izvolilo tudi hrvatsko društvo več odsekov, ki si bodo razdelili delo. — To poročilo prijavljamo tudi mi, ter se zahteve profesorjev glede moderne preuredbe šolskih ravnateljstev (vodstev) krijejo z načeli našega načrta in s sklepi naše ankete. Prepričani smo, da to pravilno zavzema tudi »Slovenski Učitelj«. Njegovi razlogi ne morejo večine prepričati, ker proti njim vsak demokrat lahko navede vsaj glavno načelo enopravnosti. Če bo treba, se o tem vprašanju še podrobneje in temeljitje razgovorimo.

— Belgrajsko vsučilišče se sedaj nazivlje uradno: »Vsucilišče kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev v Beogradu«. Vpisovanje dijaštva za poletni tečaj 1918-1919 se prične takoj in se vrši vsak dan do 30. t. m. Začasno se sprejemajo dijaki na bogoslovno, pravno in tehniško fakulteto. Redna predavanja se prične dne 1. maja 1919.

— Dnevina duhovnikom. Minister za bogočastje je ministrskemu svetu predložil načrt, da se duhovnikom po vsej državi dovolijo dnevnine, in sicer bi dobili pravoslavni duhovniki v Srbiji 12 dinarjev na dan, na ostalem teritoriju države pa katoliški župniki in kaplani, pravoslavni duhovniki, muslimanski muftije in židovski rabini po 6 dinarjev na dan. Kakor govore, bo vlada ta načrt gotovo sprejela. Šolske razg.

Polemika.

Tako ne pojde naprej!

»Slovenski Učitelj« nam v 4. številki (str. 104) očita p o s t e n o poročanje, ki ga smatra seveda za nepošteno! S čim smo zakrivali »nepoštenost«? S poročilom, da je deželna vlada dovolila učiteljstvu na intervencijo Zaveze nabavne prispevek! »Resnica pa je«, pravi imenovani list, »da je Slomškova Zveza p r v a storila potrebne korake zaradi nabavnega prispevka.« Kateri so bili ti prvi koraki, nam ni znano, ker ne hodimo Slomškovi Zvezi za petami; vemo le toliko, da je bilo odposlanstvo Zaveze dne 19. februarja t. l. pri podpredsedniku deželne vlade dr. Žerjavu, kjer je posredovalo v raznih zadevah, med drugim je govorilo tudi o nabavnih prispevkih, poudarjajoč, da je za učiteljstvo pomizovalno in neokusno, ako bi se morali tudi sedaj pehati in boriti za »vsako pridobitev, ki nam gre. Gospod dr. Žerjav je odvrnil, da bo on sam takoj v tej zadevi govoril na vladni seji. In res je storil to še istega dne popoldne, ko je deželna vlada tudi dovolila nabavne prispevke. In zato sedaj »Slovenski Učitelj« svetuje »tovarišem pri Zavezi«, »da se že vendar otresejo tistega odurnega avstrijskega hlapčevstva, ki je vedno poročalo, kako učitelji klečeplazijo okrog raznih vlad.« Prihodnjič naj nam »Slovenski Učitelj« pove, kdaj je Slomškova Zveza prvič »klečepiazila« zaradi nabavnega prispevka; svoje neokusno zbadanje, pridobljeno s protežiranjem avstrijskih razmer, pa naj opusti, ker tak način pisanja ne vodi k združitvi, ampak razdvaja in odvrča. In dalje! S takim poročanjem dokazujemo, pravi »Slov. Učitelj«, »da je že zadnji čas, da si učiteljstvo izbere času primerne voditelje«. Na katere voditelje meri ta puščica? Ali tudi na predsednika Slomškove Zveze? Sicer pa — kako se nam utepa prizanesljivost! Že 15. februarja t. l. je odbor Slomškove Zveze javno imenoval v »Slovincu« (št. 38) vodstvo naše Zaveze

»okorel petrefakt iz stare Avstrije«. Na to nesramnost smo molčali, ker smo mislili, da so se Slomškarji zaleteli, ko jim je zopet enkrat ušel spomin v polpretekle čase, in da opuste take žalitve; a sedaj nam iznova mečejo v lice avstrijsko hlapčevstvo, klečepazenje in avstrijske manire! Dobro! Ko smo bili še pod Avstrijo, je bilo vodstvo Zaveze deležno teh dobrot: predsednik Jelenc je imel hišne preiskave in je bil neprestano klican na policijo, Zaveza so hoteli razpustiti, naš list ustaviti; tajnik Rus in blagajnik Luznar sta dobila oznabo p. v., ker ju je denunciral nadzornik Simon, ki je vzlic temu še danes nadzornik; našega urednika so pa dvakrat vtaknili v vojaško suknjo, ga kazensko premetili iz ldrje in ga denuncirali na V. armadno poveljstvo in pri — tržaškemu škofu dr. Karlinu! (Dokazi na razpolago!) Taki »okoreli petrefakti iz stare Avstrije« so se rešili v mlado Jugoslavijo, v Slomškovi Zvezi pa gospodujejo in še vedno nekaj veljajo manire predrznosti in ošabnosti ter — kakor kaže nadzornik Simon in Lavtžar — tudi čedni in dostojni ljudje! Jasno je, da ne moremo mirno in brez ugovora gledati, kako nas vodilne osebe Slomškove Zveze na eni strani neprestano žalijo, na drugi strani pa zahtevajo, da jim prepustimo en mandat v višjem šolskem svetu. Ako je to prav in pošteno, naj sodi javnost. Mi si umijemo roke! Povedali bi pa lahko še več drugega. In tudi bomo, če bo treba! Na račun sloge ne bo nihče blatil naše časti!

Fr. Šegula:

K članku »Počitniški tečaj za začasne strokovne učitelje«.

K predlogu z zgorajšnjim nadpisom dodajam le sledeče: Načrt izboren. Samo naj se udeleži.

Pa nekaj se mi zdi čudno.

Kako bi bilo mogoče zahtevati od kandidata za I. skupino še usposobljenost za poučevanja srbohrvaščine in francoščine; torej 5 predmetov in to v takem obsegu, kot zahteva tov. M. na drugem mestu. Rad bi poznal tistega tovariša, ki si upa pred izpraševalno komisijo s tem namenom.

Isti odlok, oziroma naredba, ki bo uvajala francoščino in srbohrvaščino kot glavna obvezna predmeta na naše bodoče strokovne osnovne šole, naj tudi določuje za ta predmeta posebno skupino, tako da bodo IV. Saj se tudi po dosedanjih določilih polaga izpit iz francoščine posebe, seveda ne pod imenom kake skupine za meščanske šole, temveč le kot posebni izpit, ker francoščina še danes ni obvezen predmet vseh meščanskih šol.

Fr. Šegula:

Pa še enkrat knjige in službe.

Zagovor meščanskošol. tov. Margerla glede meščanskih šol v 16. številki »Učit. Tovarisa«, mi daje povod, da se še enkrat oglašim v sporni zadevi. Vsakdo, ki pozna ustroj našega sedanjega šolstva in ki noče biti pristranski, mora priznati, da tovariš M. ni pobil moje trditve, in naj je učni načrt meščanske šole na Krškem še tako obširen; jaz pa danes uvidim, da je moje očitjanje v 15. številki »Učitelskega Tovarisa« popolnoma na mestu.

Dodajam pa danes še sledeče: Nisem imel namena izpodkopavati ugleda meščanske šole. Dejstvo pa je, da stari avstrijski paragrafi še veljajo, dokler jih ne namestijo novi. Tako imamo le trirazredne meščanske šole, ki pa imajo — a ne vse — nekatere priklonjen enoletni tečaj, vulgo 4. razred mist. odr. z dne 26. junija 1903, št. 22, 503), katerega absolventi imajo šole pogojno pravice absolventov nižje srednje šole. Ravno ta tečaj (4. razred) tvori šole prestop na učiteljske, kadetnice itd., a potom sprejemnega izpita. Meščanska šola brez tega tečaja (4. razreda) pa z akonitim potom ni priznana enakoveljavni nižji srednji šoli, dasi jaz zase imam prepričanje, da nudi meščanska šola več praktičnega znanja nego nižja srednja šola. Učni načrt same meščanske (t. j. 3. razredne) šole pa tudi ni tako obširen, kot trdi tov. M. o svoji meščanski šoli, dasi nikdar ne verjamem, da bi le ena meščanska šola, najsi je tudi štirikazredna, nujala več znanja nego učiteljske. Normalni inštruktivni načrt meščanske šole, tudi one s 4. razredom, tega nikdar ne more zahtevati. Vem pa predobro, da je vsaka meščanska šola po svoje prirojena, in če se mogoče nahaja kje kaka meščanska šola, ki uporablja učno knjigo, ki je nekaj obširnejša v gotovih partijah, še s tem ni nič rečeno. Tudi mi na mariborskem učiteljskem smo uporabljali druge knjige, nego so predpisane za učiteljske. Imeli smo mineralogijo, ki je uvedena na višjih razredih realke in povrh še posebe spisano knjigo za mineralogijo, a s tem še učiteljske v splošnem ni dobilo drugega značaja nego ga ima.

S tem pa, da se poučuje na eni ali drugi meščanski šoli francoščina, stenografija, opisna geometrija, še ni rečeno, da je to glavni predmet vsake meščanske šole, da bo pa bodoča narodna vis. šola ali v smislu ankete strokovna osnovna šola nekaj drugega kot dosedanje meščanske šole, sem omenil. Da je meščanska šola z enoletnim tečajem, t. j. 4. raz., vzor bodoče strokovne osnovne šole, me samo veseli, pri tem mi pa menda ne bo nihče oporekal, če trdim, da ni vsaka meščanska šola, kar nam jih je zapustila rajna Avstrija, to, kar trdi tov. M. o meščanski šoli. Če sem se pa tudi v tem zmotil, pa prosim tov. M., naj mi pojasni trditve, da se od ljudskošolskega učitelja, ki je dovršil učiteljske, katerega pa presega meščanska šola na obsegu učnega načrta, zahteva, da bi na podlagi dvomesečnih počitniških tečajev informativnega značaja dosegel potom samouka isto znanje, ki si ga je pridobil absolviran gimnazijec po štiriletnem slušanju na univerzi. In to je ravno, kar mi ne gre v glavo.

Končno naj še odgovorim na indiscretno vprašanje, kdaj nameravam pristopiti k zeleni mizi v nekaj — mogoče namišljeni-diskretni obliki:

Monsieur, ne penzes pas à cela que j'ai attendu, c'est au point de vue de l'examen, le moment present à dessein; j'ai me préparé pour recevoir licence plus années. — Si ne me la guerre eut pas interrompu et exilé dans la steppe russe, d'où je suis revenu, il y a cinq mois, j'eusse — j'espère — aujourd'hui l'étude parfaite et l'examen passé. En vous priant de passer moi les mots je suis tout à vous d'amitié.

Iz Jugoslavije.

— Iz begunskih krogov nam pišejo: Veliko sredo smo pokopali ob častni udeležbi beguncev in tovarišev na Viču Josipa Vittorija, mestnega učitelja na slovenski šoli v Ajševici v goriskem mestu. Pokojnik je nosil italijansko ime in četudi je služboval pod irendentskim režimom, je bil in ostal pošten in napreden Slovenec. Pred nekoliko leti si je postavil v gorški slovenski koloniji na Livač lično vilo, kjer je mislil preživeti zadnja leta svojega življenja, a usoda mu ni bila mila. — Italijanske in avstrijske granate so mu uničile prijazno bivališče in vse drugo imetje — bridko je tožil, da je postal pravi berač — ter ga poglne z ubogo družinico v daljnji nepoznani svet. Po daljšem iskanju in prosjačenju je končno vendar našel na Viču zatohel in silno vlažen kotiček, ki mu je baje tudi veliko pripomogel, da je legel zaradi srčne hibe v prezgodnji grob. Tudi pri njem se je izpolnil znani rek: Kogar so bogovi črtili... Bodi mu lahka zemlja jugoslovanska! — k.

— V št. Rupertu pri Velikovecu bodo poučevale šolske sestre deklice bivše velikovske dekliške šole. To baje edino iz vzroka, da pride poslopje do uporabe in šolske sestre do kruha. — Kaj poredko k temu občinarji, je pa drugo vprašanje. Glede narodnosti se bodo v doglednem času vdali po večini, nikakor se ne bodo pa uklonili načinu pouka. Za take narodne trdnjave je poleg tega v prvi vrsti neobhodno potrebno živahni moči za izvenšolsko delo. Ako smo pridobili enkrat zase takove večje kraje, potem ne pridejo več niti v poštev ostali manjši kraji neposredne bližine. Z močmi pa, ki se po dovršenem pouku tesno zaklenejo v svoje prostore ter jim je še poleg tega narodnost postranska stvar, ne moremo pričakovati zaželenega uspeha. — Takim šolam je ta mošnje ljudstvo skrajno nasprotno. Slišal sem na lastna ušesa izjavo več njih, da jim ni mnogo na tem, v katerem jeziku se uči v šoli, saj so poprej itak privatno poučevali svoje otroke v slovenskem jeziku. Glavna stvar jim je, da se otroci tako izuče, da bodo mogli priti kasneje do svojega kruha. V samostanske šole pa jih ne puste. Nekdo mi je rekel, da se rajši dá ustreliti, nego bi dopustil, da pojdejo njegovi otroci v tako šolo. — Ta šola bo tudi ostali deški šoli delala precejšnjo napotje, namesto da bi ji bila v oporo. Še v normalnih razmerah smo doživeli neprijetne izkušnje, kaj pa sedaj, ko bo treba graditi na razvalinah novo stavbo. Ob času regulacije naših plač smo dobili cirkular, v katerem se toplo polaga na srce učiteljskemu delovanju izven šole, sedaj se pa na najvažnejših postojankah odpirajo samostanske šole namesto narodnih. — Komur je pri srcu poslopje z osebnim vred in ne ve kam z njim, temu svetujem, naj se otvori tamkaj gospodinjstva šola ali kaj sličnega, četudi pod vodstvom šolskih sester. Taka šola bi bila tu tudi nujno potrebna in jako na mestu, a nikakor pa ne dekliška šola za Velikovec. Že sam osebnost meščanov samih ne bo dopuščal, da bi pošiljali svoje otroke v okolico v šolo,

četudi je ta le kakšnih 10 do 15 minut oddaljena. So pač časi, ko je treba po danih razmerah upoštevati tudi splošno mnenje prizadete mase, ne pa samo pobožnih želj pri tem docela neprizadetih posameznikov. — Zadovoljni bodimo, če za prvo pridobimo ljudstvo v narodnem oziru, zato ga ne tirajmo predaleč, da nam ne bodo kasneje opravičeno očitali — imperalizma.

Fr. — Preustroj ljudskih in meščanskih šol, odslovitvev in namestitvev učiteljstva v Ptuj. V smislu naredbe poverjenstva za nauk in bogočastje z dne 20. novembra 1918, št. 8608, preureja višji šolski svet v Ljubljani na predlog mestnega šolskega sveta v Ptuj tamošnje ljudsko in meščansko šolstvo tako-le: 1.) Razpustita naj se mestna deška in dekliška petrazrednica. 2.) Ustanovi se slovenska petrazredna meščanskoljudska šola z 1 vzporednico v prostorih sedanje nemške dekliške ljudske šole. 3.) Za otroke pristne nemške narodnosti se osnuje po točki 1 omenjene naredbe manjšinska petrazredna mešana ljudska šola z 1 vzporednico z nemškim učnim jezikom v prostorih sedanje mestne deške ljudske šole. Na tej šoli se poučuje slovenščina kot obvezni predmet od 3. razreda dalje. 4.) Dekliška meščanska šola naj ostane za tekoče šolsko leto neizpremenjena, uvede pa se slovenščina kot obvezni predmet. — Odpustijo se naslednji učitelji in učiteljice: 1.) Dekliška meščanska šola: Anton Kern, ravnatelj, Ana Kaschowitzeva, strokovna učiteljica, Elza Dankova, strokovna učiteljica, Amalija Heissova, strokovna učiteljica, Wilhelmina Struklova, učiteljica ženskih ročnih del. 2.) Dekliška ljudska šola: Marija pl. Strobachova, učiteljica, Amalija Dankova, učiteljica, Marija Pichlerjeva, učiteljica, Erna pl. Elsnerjeva, učiteljica, Freya Suterjeva, namestna učiteljica, Helena Dermoutzeva, namestna učiteljica. 3.) Deška ljudska šola: Ivan Wolf, ravnatelj, Franz Mühlbauer, učitelj, Karel Kramberger, učitelj, Rikart Wolf, učitelj, pridelen deški meščanski šoli v Mariboru, Gabriela Wressnigova, namestna učiteljica, Martina Pristernigova, namestna učiteljica, Zofija Lassbacherjeva, namestna učiteljica, Ida Hoerlova, namestna učiteljica, Marjeta Kainzova, namestna učiteljica. — Z ozirom na potrebe narodnega šolstva se nameščajo začasno službenim potom: 1.) Na dekliški meščanski šoli: Irma Schellogova, učiteljica v Šmartnem pri Slovenjem gradu, kot ravnateljica, Iva Kobalova, bivša strokovna učiteljica v Špičah ob Dravi, zdaj v Škofji Loki, kot strokovna učiteljica, Marija Voršičeva, učiteljica na Zavrču, kot strokovna učiteljica, Marta Božičeva, učiteljica ženskih ročnih del v Podgorju okraj Sevnica, kot začasna učiteljica ženskih ročnih del. 2. Na slovenski mešani ljudski šoli: Ivan Klemenčič, učitelj na Ptujski gori, kot nadučitelj, Mirko Majcen, učitelj pri Sv. Urbanu v Slovenskih goricah, kot učitelj, Avgust Peček, učitelj v Sežani, zdaj v Ložu, kot učitelj, Viktorina Fleretova, učiteljica v Letušu, kot učiteljica, Filomena Gorupova, učiteljica na Polenškaku, kot učiteljica, Neža Segulova, bivša učiteljica pri Sv. Marku, kot začasna učiteljica. 3.) Na nemški mešani ljudski šoli: Josip Gorup, nadučitelj na Polenškaku, kot nadučitelj, Franc Šegula, nadučitelj pri Sv. Lenartu nad Laškim, kot učitelj, Drago Rustja, učitelj v Barkovljah, zdaj častnik v pomožnem uradu Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, za učitelja, Alojzija Kocmurjeva, učiteljica v Središču, kot učiteljica, Marija Jurmanova, namestna učiteljica v Ljubljani, Gradišče 14, kot namestna učiteljica, Ana Menardova, namestna učiteljica v Št. Janžu na Dolenjskem, kot namestna učiteljica.

— Gospodinjstvi tečaji po deželi. Na Kranjskem se je priredilo pred vojno že več gospodinjstvih tečajev s prav dobrim uspehom. Za naprej se imajo ti tečaji prirediti po vsej Sloveniji. Ker je treba za te tečaje v prvi vrsti usposobljenih gospodinjstvih učiteljic, se pozivljajo vse one učiteljice ljudskih in strokovnih šol v Sloveniji, ki so izvežbane za pouk v gospodinjstvu, da se čimprej prijavijo pri »Oddelku za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo« v Ljubljani. — Oddelek za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo. — Načelnik: Prelat Kalan l. r.

— Ob prihodu regenta Aleksandra v Slovenijo mora vsak učenec poznati zgodovino naše vladarske rodovine Karagjorgjevičev. Edini učni pripomoček v tem oziru je zdaj Pirčeva »Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov«, ki je izšla pred kratkim.

Književnost in umetnost.

Koncert Pavle Lovšetove in Dane Koblerjeve. Naši priznani, odlični umetniki sta se vrnili z umetniškimi uspehi ovenčani s turneje po Jugoslaviji in sta nastopila na velikonočni ponedeljek v Unionu na koncertu Glasbene Matice. Dan za koncert ni bil primeren, ker ljudje o praznični — zlasti v lepem vremenu — radi pohite iz mesta na izlete. Temu pripisujemo vzrok, da dvorana ni bila razprodana, kar le obžalujem. Komoditeta ljubljanskih ljudse je tudi na tem koncertu izkazala v najvišji meri. Začeli so se šele ob polnoči prav po polževu gugati v dvorano, da se je koncert zapoznil za dobrih dvajset minut. Taka malomarnost in nepozornost prirediteljici koncerta ni mogla vplivati preveč razveseljivo in naš »slavček« ni bil tako sijajno razpoložen kot ponavadi. Njegov ljubki, srebrnočisti sopranček nikakor ni hotel zveneti tako, kot smo ga vajeni slišati. S tem pa ne rečem, da ni Lovšetova lepo. Vse vrline, ki jih ima, dobro izšolan in gibčen glas, so prišle do veljave. Kako mojstrski prednaša on Pavčičeve pesemce iz Zupančičevega Cibanu! Pa tudi vse druge pesmi, srbske umetne in zlasti venec čedno prirejenih srbskih narodnih, nam je zapela presrečno nad vse ljubko! Poslušali bi jo bili še dvuri!

Vrta partnerica Lovšetovi je Dana Koblerjeva. Posreči se ji spremljevanje na klavirju kot malokateremu našemu pianistu. Tudi kot solistka je zaslužila posebno pohvalo.

Občinstva, ki je bilo očitno levo za radi samih velikonočnih dobrot, srčkan petje Lovšetove in izvrstna spremljavo Koblerjeve v začetku nikakor nista mogla razgreti. Šele proti koncu koncerta je začelo uživati in zahtevati dodatke. Odkritostno želimo g. Lovšetovo in gđ. Koblerjevo v kratkem slišati na koncertnem odru!

Z. P.

Vrta partnerica Lovšetovi je Dana Koblerjeva. Posreči se ji spremljevanje na klavirju kot malokateremu našemu pianistu. Tudi kot solistka je zaslužila posebno pohvalo.

Občinstva, ki je bilo očitno levo za radi samih velikonočnih dobrot, srčkan petje Lovšetove in izvrstna spremljavo Koblerjeve v začetku nikakor nista mogla razgreti. Šele proti koncu koncerta je začelo uživati in zahtevati dodatke. Odkritostno želimo g. Lovšetovo in gđ. Koblerjevo v kratkem slišati na koncertnem odru!

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

XVII. izkaz.

Po 250 K: Šmarsko-rogaško učit. društvo po tovarišici Ivanki Zupančičevi — Smarje pri Jelšah. Po 6 K: Gregorc Dragošin — Toplice pri Novem mestu. — Da našnji izkaz 256 K. Prej izkazanih 5062 K. Skupaj 5318 kron.

Ivan Petrič,

Ljubljana-Sp. Šiška.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

I. R. Sv. J. ob P.: Za danes prepoznajmo Porabimo prihodnjič.

A. H. na M.: Prejeli in priobčimo prihodnji številki. Pozdrav!

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Naročnike, ki nam javljajo spremembe bivališča, prosimo, vselej dostaviti prejšnjo službeno mesto in tek. št. naročnika.

Stare dolžnike ponovno prosimo, da poravnajo sedaj ob prejemu drag. doklada in urejenih plač svoje obveznosti.

V 15. številki smo priobčili razpis službe v Cezanjevcih. V razpisu stoji, da je razpisana služba učitelja, v resnici pa tiče razpis nadučiteljske službe kar s tem popravljamo in kar naj reflektanti upoštevajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učitelska tiskarna« v Ljubljani.

Razpis.

Glasom sklepa seje upravnega odbora Zaveze z dne 17. aprila t. l. razpisu podpisano vodstvo službo

strokovnega tajnika.

Zahteva se izvežbanost v pisarniških poslih, posebno v konceptu ter poznanost sestave, namena in smotrov organizacije.

Glasom sklepa iste seje razpisu podpisano vodstvo tudi službo

urednika »Učitelskega Tovarisa«.

ki pa s službo strokovnega tajnika združljiva.

Prijave za prvo in drugo službo z vedbo zahtev glede plače je vložiti v podpisano vodstvu najpozneje do

31. maja 1919.

Eno in drugo službo bo nastopiti 1. julija 1919. Obe službi se oddasta z časno.

Razume se, da velja glede obeh služb enakopravnost med učitelji in učiteljicami.

Kdor želi kakih posebnih informacij naj povpraša pri vodstvu Zaveze.

Vodstvo Zaveze jugoslov. učiteljstva v Ljubljani, dne 18. aprila 1919.

Predsednik: L. Jelenc. Tajnik: VII. Rus.

»okorel petrefakt iz stare Avstrije«. Na to nesramnost smo molčali, ker smo mislili, da so se Slomškarji zaleteli, ko jim je zopet enkrat ušel spomin v polpretekle čase, in da opuste take žalitve; a sedaj nam iznova mečejo v lice avstrijsko hlapčevstvo, klečepazenje in avstrijske manire! Dobro! Ko smo bili še pod Avstrijo, je bilo vodstvo Zaveze deležno teh dobrot: predsednik Jelenc je imel hišne preiskave in je bil neprestano klican na policijo, Zaveza so hoteli razpustiti, naš list ustaviti; tajnik Rus in blagajnik Luznar sta dobila oznabo p. v., ker ju je denunciral nadzornik Simon, ki je vzlic temu še danes nadzornik; našega urednika so pa dvakrat vtaknili v vojaško suknjo, ga kazensko premetili iz ldrje in ga denuncirali na V. armadno poveljstvo in pri — tržaškemu škofu dr. Karlinu! (Dokazi na razpolago!) Taki »okoreli petrefakti iz stare Avstrije« so se rešili v mlado Jugoslavijo, v Slomškovi Zvezi pa gospodujejo in še vedno nekaj veljajo manire predrznosti in ošabnosti ter — kakor kaže nadzornik Simon in Lavtžar — tudi čedni in dostojni ljudje! Jasno je, da ne moremo mirno in brez ugovora gledati, kako nas vodilne osebe Slomškove Zveze na eni strani neprestano žalijo, na drugi strani pa zahtevajo, da jim prepustimo en mandat v višjem šolskem svetu. Ako je to prav in pošteno, naj sodi javnost. Mi si umijemo roke! Povedali bi pa lahko še več drugega. In tudi bomo, če bo treba! Na račun sloge ne bo nihče blatil naše časti!

Fr. Šegula:

K članku »Počitniški tečaj za začasne strokovne učitelje«.

K predlogu z zgorajšnjim nadpisom dodajam le sledeče: Načrt izboren. Samo naj se udeleži.

Pa nekaj se mi zdi čudno.

Kako bi bilo mogoče zahtevati od kandidata za I. skupino še usposobljenost za poučevanja srbohrvaščine in francoščine; torej 5 predmetov in to v takem obsegu, kot zahteva tov. M. na drugem mestu. Rad bi poznal tistega tovariša, ki si upa pred izpraševalno komisijo s tem namenom.

Isti odlok, oziroma naredba, ki bo uvajala francoščino in srbohrvaščino kot glavna obvezna predmeta na naše bodoče strokovne osnovne šole, naj tudi določuje za ta predmeta posebno skupino, tako da bodo IV. Saj se tudi po dosedanjih določilih polaga izpit iz francoščine posebe, seveda ne pod imenom kake skupine za meščanske šole, temveč le kot posebni izpit, ker francoščina še danes ni obvezen predmet vseh meščanskih šol.

Fr. Šegula:

Pa še enkrat knjige in službe.

Zagovor meščanskošol. tov. Margerla glede meščanskih šol v 16. številki »Učit. Tovarisa«, mi daje povod, da se še enkrat oglašim v sporni zadevi. Vsakdo, ki pozna ustroj našega sedanjega šolstva in ki noče biti pristranski, mora priznati, da tovariš M. ni pobil moje trditve, in naj je učni načrt meščanske šole na Krškem še tako obširen; jaz pa danes uvidim, da je moje očitjanje v 15. številki »Učitelskega Tovarisa« popolnoma na mestu.

Dodajam pa danes še sledeče: Nisem imel namena izpodkopavati ugleda meščanske šole. Dejstvo pa je, da stari avstrijski paragrafi še veljajo, dokler jih ne namestijo novi. Tako imamo le trirazredne meščanske šole, ki pa imajo — a ne vse — nekatere priklonjen enoletni tečaj, vulgo 4. razred mist. odr. z dne 26. junija 1903, št. 22, 503), katerega absolventi imajo šole pogojno pravice absolventov nižje srednje šole. Ravno ta tečaj (4. razred) tvori šole prestop na učiteljske, kadetnice itd., a potom sprejemnega izpita. Meščanska šola brez tega tečaja (4. razreda) pa z akonitim potom ni priznana enakoveljavni nižji srednji šoli, dasi jaz zase imam prepričanje, da nudi meščanska šola več praktičnega znanja nego nižja srednja šola. Učni načrt same meščanske (t. j. 3. razredne) šole pa tudi ni tako obširen, kot trdi tov. M. o svoji meščanski šoli, dasi nikdar ne verjamem, da bi le ena meščanska šola, najsi je tudi štiritirazredna, nujala več znanja nego učiteljske. Normalni inštruktivni načrt meščanske šole, tudi one s 4. razredom, tega nikdar ne more zahtevati. Vem pa predobro, da je vsaka meščanska šola po svoje prirojena, in če se mogoče nahaja kje kaka meščanska šola, ki uporablja učno knjigo, ki je nekaj obširnejša v gotovih partijah, še s tem ni nič rečeno. Tudi mi na mariborskem učiteljskem smo uporabljali druge knjige, nego so predpisane za učiteljske. Imeli smo mineralogijo, ki je uvedena na višjih razredih realke in povrh še posebe spisano knjigo za mineralogijo, a s tem še učiteljske v splošnem ni dobilo drugega značaja nego ga ima.

S tem pa, da se poučuje na eni ali drugi meščanski šoli francoščina, stenografija, opisna geometrija, še ni rečeno, da je to glavni predmet vsake meščanske šole, da bo pa bodoča narodna vis. šola ali v smislu ankete strokovna osnovna šola nekaj drugega kot dosedanje meščanske šole, sem omenil. Da je meščanska šola z enoletnim tečajem, t. j. 4. raz., vzor bodoče strokovne osnovne šole, me samo veseli, pri tem mi pa menda ne bo nihče oporekal, če trdim, da ni vsaka meščanska šola, kar nam jih je zapustila rajna Avstrija, to, kar trdi tov. M. o meščanski šoli. Če sem se pa tudi v tem zmotil, pa prosim tov. M., naj mi pojasni trditve, da se od ljudskošolskega učitelja, ki je dovršil učiteljske, katerega pa presega meščanska šola na obsegu učnega načrta, zahteva, da bi na podlagi dvomesečnih počitniških tečajev informativnega značaja dosegel potom samouka isto znanje, ki si ga je pridobil absolviran gimnazijec po štiritletnem slušanju na univerzi. In to je ravno, kar mi ne gre v glavo.

Končno naj še odgovorim na indiscretno vprašanje, kdaj nameravam pristopiti k zeleni mizi v nekaj — mogoče namišljeni-diskretni obliki:

Monsieur, ne penzes pas à cela que j'ai attendu, c'est au point de vue de l'examen, le moment present à dessein; j'ai me préparé pour recevoir licence plus années. — Si ne me la guerre eut pas interrompu et exilé dans la steppe russe, d'où je suis revenu, il y a cinq mois, j'eusse — j'espère — aujourd'hui l'étude parfaite et l'examen passé. En vous priant de passer moi les mots je suis tout à vous d'amitié.

Iz Jugoslavije.

— Iz begunskih krogov nam pišejo: Veliko sredo smo pokopali ob častni udeležbi beguncev in tovarišev na Viču Josipa Vittorija, mestnega učitelja na slovenski šoli v Ajševici v goriskem mestu. Pokojnik je nosil italijansko ime in četudi je služboval pod irendentskim režimom, je bil in ostal pošten in napreden Slovenec. Pred nekoliko leti si je postavil v gorški slovenski koloniji na Livač lično vilo, kjer je mislil preživeti zadnja leta svojega življenja, a usoda mu ni bila mila. — Italijanske in avstrijske granate so mu uničile prijazno bivališče in vse drugo imetje — bridko je tožil, da je postal pravi berač — ter ga pognale z ubogo družinico v daljnji nepoznani svet. Po daljšem iskanju in prosjačenju je končno vendar našel na Viču zatohel in silno vlažen kotiček, ki mu je baje tudi veliko pripomogel, da je legel zaradi srčne hibe v prezgodnji grob. Tudi pri njem se je izpolnil znani rek: Kogar so bogovi črtili... Bodi mu lahka zemlja jugoslovanska! — k.

— V št. Rupertu pri Velikovecu bodo poučevale šolske sestre deklice bivše velikovske dekliške šole. To baje edino iz vzroka, da pride poslopje do uporabe in šolske sestre do kruha. — Kaj poreko k temu občinarji, je pa drugo vprašanje. Glede narodnosti se bodo v doglednem času vdali po večini, nikakor se ne bodo pa uklonili načinu pouka. Za take narodne trdnjave je poleg tega v prvi vrsti neobhodno potrebno živahni moči za izvenšolsko delo. Ako smo pridobili enkrat zase takove večje kraje, potem ne pridejo več niti v poštev ostali manjši kraji neposredne bližine. Z močmi pa, ki se po dovršenem pouku tesno zaklenejo v svoje prostore ter jim je še poleg tega narodnost postranska stvar, ne moremo pričakovati zaželenega uspeha. — Takim šolam je ta mošnje ljudstvo skrajno nasprotno. Slišal sem na lastno ušesa izjavo več njih, da jim ni mnogo na tem, v katerem jeziku se uči v šoli, saj so poprej itak privatno poučevali svoje otroke v slovenskem jeziku. Glavna stvar jim je, da se otroci tako izuče, da bodo mogli priti kasneje do svojega kruha. V samostanske šole pa jih ne puste. Nekdo mi je rekel, da se rajši dá ustreliti, nego bi dopustil, da pojdejo njegovi otroci v tako šolo. — Ta šola bo tudi ostali deški šoli delala precejšnjo napotje, namesto da bi ji bila v oporo. Še v normalnih razmerah smo doživeli neprijetne izkušnje, kaj pa sedaj, ko bo treba graditi na razvalinah novo stavbo. Ob času regulacije naših plač smo dobili cirkular, v katerem se toplo polaga na srce učiteljskemu delovanju izven šole, sedaj se pa na najvažnejših postojankah odpirajo samostanske šole namesto narodnih. — Komur je pri srcu poslopje z osebnim vred in ne ve kam z njim, temu svetujem, naj se otvori tamkaj gospodinjstva šola ali kaj sličnega, četudi pod vodstvom šolskih sester. Taka šola bi bila tu tudi nujno potrebna in jako na mestu, a nikakor pa ne dekliška šola za Velikovec. Že sam osebnost meščanov samih ne bo dopuščal, da bi pošiljali svoje otroke v okolico v šolo,

četudi je ta le kakšnih 10 do 15 minut oddaljena. So pač časi, ko je treba po danih razmerah upoštevati tudi splošno mnenje prizadete mase, ne pa samo pobožnih želj pri tem docela neprizadetih posameznikov. — Zadovoljni bodimo, če za prvo pridobimo ljudstvo v narodnem oziru, zato ga ne tirajmo predaleč, da nam ne bodo kasneje opravičeno očitali — imperalizma.

Fr. — Preustroj ljudskih in meščanskih šol, odslovitvev in namestitvev učiteljstva v Ptuj. V smislu naredbe poverjenstva za nauk in bogočastje z dne 20. novembra 1918, št. 8608, preureja višji šolski svet v Ljubljani na predlog mestnega šolskega sveta v Ptuj tamošnje ljudsko in meščansko šolstvo tako-le: 1.) Razpustita naj se mestna deška in dekliška petrazrednica. 2.) Ustanovi se slovenska petrazredna meščanskoljudska šola z 1 vzporednico v prostorih sedanje nemške dekliške ljudske šole. 3.) Za otroke pristne nemške narodnosti se osnuje po točki 1 omenjene naredbe manjšinska petrazredna mešana ljudska šola z 1 vzporednico z nemškim učnim jezikom v prostorih sedanje mestne deške ljudske šole. Na tej šoli se poučuje slovenščina kot obvezni predmet od 3. razreda dalje. 4.) Dekliška meščanska šola naj ostane za tekoče šolsko leto neizpremenjena, uvede pa se slovenščina kot obvezni predmet. — Odpustijo se naslednji učitelji in učiteljice: 1.) Dekliška meščanska šola: Anton Kern, ravnatelj, Ana Kerschowitzeva, strokovna učiteljica, Elza Dankova, strokovna učiteljica, Amalija Heissova, strokovna učiteljica, Wilhelmina Struklova, učiteljica ženskih ročnih del. 2.) Dekliška ljudska šola: Marija pl. Strobachova, učiteljica, Amalija Dankova, učiteljica, Marija Pichlerjeva, učiteljica, Erna pl. Elsnerjeva, učiteljica, Freya Suterjeva, namestna učiteljica, Helena Dermoutzeva, namestna učiteljica. 3.) Deška ljudska šola: Ivan Wolf, ravnatelj, Franz Mühlbauer, učitelj, Karel Kramberger, učitelj, Rikart Wolf, učitelj, pridelen deški meščanski šoli v Mariboru, Gabriela Wressnigova, namestna učiteljica, Martina Pristernigova, namestna učiteljica, Zofija Lassbacherjeva, namestna učiteljica, Ida Horlova, namestna učiteljica, Marjeta Kainzova, namestna učiteljica. — Z ozirom na potrebe narodnega šolstva se nameščajo začasno službenim potom: 1.) Na dekliški meščanski šoli: Irma Schellogova, učiteljica v Šmartnem pri Slovenjem gradu, kot ravnateljica, Iva Kobalova, bivša strokovna učiteljica v Špitaču ob Dravi, zdaj v Škofji Loki, kot strokovna učiteljica, Marija Voršičeva, učiteljica na Zavrču, kot strokovna učiteljica, Marta Božičeva, učiteljica ženskih ročnih del v Podgorju okraj Sevnica, kot začasna učiteljica ženskih ročnih del. 2. Na slovenski mešani ljudski šoli: Ivan Klemenčič, učitelj na Ptujski gori, kot nadučitelj, Mirko Majcen, učitelj pri Sv. Urbanu v Slovenskih gorah, kot učitelj, Avgust Peček, učitelj v Sežani, zdaj v Ložu, kot učitelj, Viktorina Fleretova, učiteljica v Letušu, kot učiteljica, Filomena Gorupova, učiteljica na Polensaku, kot učiteljica, Neža Segulova, bivša učiteljica pri Sv. Marku, kot začasna učiteljica. 3.) Na nemški mešani ljudski šoli: Josip Gorup, nadučitelj na Polensaku, kot nadučitelj, Franc Šegula, nadučitelj pri Sv. Lenartu nad Laškim, kot učitelj, Drago Rustja, učitelj v Barkovljah, zdaj častnik v pomožnem uradu Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, za učitelja, Alojzija Kocmurjeva, učiteljica v Središču, kot učiteljica, Marija Jurmanova, namestna učiteljica v Ljubljani, Gradišče 14, kot namestna učiteljica, Ana Menardova, namestna učiteljica v Št. Janžu na Dolenjskem, kot namestna učiteljica.

— Gospodinjstvi tečaji po deželi. Na Kranjskem se je priredilo pred vojno že več gospodinjstvih tečajev s prav dobrim uspehom. Za naprej se imajo ti tečaji prirejati po vsej Sloveniji. Ker je treba za te tečaje v prvi vrsti usposobljenih gospodinjstvih učiteljic, se pozivljajo vse one učiteljice ljudskih in strokovnih šol v Sloveniji, ki so izvežbane za pouk v gospodinjstvu, da se čimprej prijavijo pri »Oddelku za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo« v Ljubljani. — Oddelek za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo. — Načelnik: Prelat Kalan l. r.

— Ob prihodu regenta Aleksandra v Slovenijo mora vsak učenec poznati zgodovino naše vladarske rodovine Karagjorgjevičev. Edini učni pripomoček v tem oziru je zdaj Pirčeva »Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov«, ki je izšla pred kratkim.

Književnost in umetnost.

Koncert Pavle Lovšetove in Dane Koblerjeve. Naši priznani, odlični umetniki sta se vrnili z umetniškimi uspehi ovenčani s turneje po Jugoslaviji in sta nastopila na velikonočni ponedeljek v Unionu na koncertu Glasbene Matice. Dan za koncert ni bil primeren, ker ljudje o praznični — zlasti v lepem vremenu — radi pohite iz mesta na izlete. Temu pripisujemo vzrok, da dvorana ni bila razprodana, kar le obžalujem. Komoditeta ljubljanskih ljudse je tudi na tem koncertu izkazala v najvišji meri. Začeli so se šele ob polosmih prav po polževo gugati v dvorano, da se je koncert zapoznil za dobrih dvajset minut. Taka malomarnost in nepozornost na prireditelji koncerta ni mogla vplivati preveč razveseljivo in naš »slavček« ni bil tako sijajno razpoložen kot ponavadi. Njegov ljubki, srebrnočisti sopranček nikakor ni hotel zveneti tako, kot smo ga vajeni slišati. S tem pa ne rečem, da ni Lovšetova lepo. Vse vrline, ki jih ima, dobro izšolan in gibčen glas, so prišle do veljave. Kako mojstrski prednaša on Pavčičeve pesemce iz Zupančičevega Cicibana! Pa tudi vse druge pesmi, srbske umetne in zlasti venec čedno prirejenih srbskih narodnih, nam je zapela presrečno nad vse ljubko! Poslušali bi jo bili še dvuri!

Vrta partnerica Lovšetovi je Dana Koblerjeva. Posreči se ji spremljevanje na klavirju kot malokateremu našemu pianistu. Tudi kot solistka je zaslužila posebno pohvalo.

Občinstva, ki je bilo očitno levo za radi samih velikonočnih dobrot, srčkan petje Lovšetove in izvrstna spremljavo Koblerjeve v začetku nikakor nista mogla razgreti. Šele proti koncu koncerta je začelo uživati in zahtevati dodatke. Odkritostno želimo g. Lovšetovo in gđ. Koblerjevo v kratkem slišati na koncertnem odru!

Z. P.

Vrta partnerica Lovšetovi je Dana Koblerjeva. Posreči se ji spremljevanje na klavirju kot malokateremu našemu pianistu. Tudi kot solistka je zaslužila posebno pohvalo.

Občinstva, ki je bilo očitno levo za radi samih velikonočnih dobrot, srčkan petje Lovšetove in izvrstna spremljavo Koblerjeve v začetku nikakor nista mogla razgreti. Šele proti koncu koncerta je začelo uživati in zahtevati dodatke. Odkritostno želimo g. Lovšetovo in gđ. Koblerjevo v kratkem slišati na koncertnem odru!

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

XVII. izkaz.

Po 250 K: Šmarsko-rogaško učit. društvo po tovarišici Ivanki Zupančičevi — Smarje pri Jelšah. Po 6 K: Gregorc Dragošin — Toplice pri Novem mestu. — Da našnji izkaz 256 K. Prej izkazanih 5062 K. Skupaj 5318 kron.

Ivan Petrič,

Ljubljana-Sp. Šiška.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

I. R. Sv. J. ob P.: Za danes prepozno. Porabimo prihodnjič.

A. H. na M.: Prejeli in priobčimo prihodnji številki. Pozdrav!

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Naročnike, ki nam javljajo spremembe bivališča, prosimo, vselej dostaviti prejšnjo službeno mesto in tek. št. naročnika.

Stare dolžnike ponovno prosimo, da poravnajo sedaj ob prejemu drag. doklada in urejenih plač svoje obveznosti.

V 15. številki smo priobčili razpis službe v Cezanjecih. V razpisu stoji, da je razpisana služba učitelja, v resnici pa tiče razpis nadučiteljske službe kar s tem popravljamo in kar naj reflektanti upoštevajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učitelska tiskarna« v Ljubljani.

Razpis.

Glasom sklepa seje upravnega odbora Zaveze z dne 17. aprila t. l. razpisu podpisano vodstvo službo

strokovnega tajnika.

Zahteva se izvežbanost v pisarniških poslih, posebno v konceptu ter poznanost sestave, namena in smotrov organizacije.

Glasom sklepa iste seje razpisu podpisano vodstvo tudi službo

urednika »Učitelskega Tovarisa«

ki pa s službo strokovnega tajnika združljiva.

Prijave za prvo in drugo službo z vedbo zahtev glede plače je vložiti v podpisano vodstvu najpozneje do

31. maja 1919.

Eno in drugo službo bo nastopiti 1. julija 1919. Obe službi se oddasta z časno.

Razume se, da velja glede obeh služb enakopravnost med učitelji in učiteljicami.

Kdor želi kakih posebnih informacij naj povpraša pri vodstvu Zaveze.

Vodstvo Zaveze jugoslov. učiteljstva v Ljubljani, dne 18. aprila 1919.

Predsednik:
L. Jelenc.

Tajnik:
VII. Rus.

»okorel petrefakt iz stare Avstrije«. Na to nesramnost smo molčali, ker smo mislili, da so se Slomškarji zaleteli, ko jim je zopet enkrat ušel spomin v polpreteklo čase, in da opuste take žalitve; a sedaj nam iznova mečejo v lice avstrijsko hlapčevstvo, klečepazenje in avstrijske manire! Dobro! Ko smo bili še pod Avstrijo, je bilo vodstvo Zaveze deležno teh dobrot: predsednik Jelenc je imel hišne preiskave in je bil neprestano klican na policijo, Zaveza so hoteli razpustiti, naš list ustaviti; tajnik Rus in blagajnik Luznar sta dobila oznabo p. v., ker ju je denunciral nadzornik Simon, ki je vzlic temu še danes nadzornik; našega urednika so pa dvakrat vtaknili v vojaško suknjo, ga kazensko premetili iz ldrje in ga denuncirali na V. armadno poveljstvo in pri — tržaškemu škofu dr. Karlinu! (Dokazi na razpolago!) Taki »okoreli petrefakti iz stare Avstrije« so se rešili v mlado Jugoslavijo, v Slomškovi Zvezi pa gospodujejo in še vedno nekaj veljajo manire predrznosti in ošabnosti ter — kakor kaže nadzornik Simon in Lavtžar — tudi čedni in dostojni ljudje! Jasno je, da ne moremo mirno in brez ugovora gledati, kako nas vodilne osebe Slomškove Zveze na eni strani neprestano žalijo, na drugi strani pa zahtevajo, da jim prepustimo en mandat v višjem šolskem svetu. Ako je to prav in pošteno, naj sodi javnost. Mi si umijemo roke! Povedali bi pa lahko še več drugega. In tudi bomo, če bo treba! Na račun sloge ne bo nihče blatil naše časti!

Fr. Šegula:

K članku »Počitniški tečaj za začasne strokovne učitelje«.

K predlogu z zgorajšnjim nadpisom dodajam le sledeče: Načrt izboren. Samo naj se udeleži.

Pa nekaj se mi zdi čudno.

Kako bi bilo mogoče zahtevati od kandidata za I. skupino še usposobljenost za poučevanja srbohrvaščine in francoščine; torej 5 predmetov in to v takem obsegu, kot zahteva tov. M. na drugem mestu. Rad bi poznal tistega tovariša, ki si upa pred izpraševalno komisijo s tem namenom.

Isti odlok, oziroma naredba, ki bo uvajala francoščino in srbohrvaščino kot glavna obvezna predmeta na naše bodoče strokovne osnovne šole, naj tudi določuje za ta predmeta posebno skupino, tako da bodo IV. Saj se tudi po dosedanjih določilih polaga izpit iz francoščine posebe, seveda ne pod imenom kake skupine za meščanske šole, temveč le kot posebni izpit, ker francoščina še danes ni obvezen predmet vseh meščanskih šol.

Fr. Šegula:

Pa še enkrat knjige in službe.

Zagovor meščanskošol. tov. Margerla glede meščanskih šol v 16. številki »Učit. Tovarisa«, mi daje povod, da se še enkrat oglašim v sporni zadevi. Vsakdo, ki pozna ustroj našega sedanjega šolstva in ki noče biti pristranski, mora priznati, da tovariš M. ni pobil moje trditve, in naj je učni načrt meščanske šole na Krškem še tako obširen; jaz pa danes uvidim, da je moje očitjanje v 15. številki »Učitelskega Tovarisa« popolnoma na mestu.

Dodajam pa danes še sledeče: Nisem imel namena izpodkopavati ugleda meščanske šole. Dejstvo pa je, da stari avstrijski paragrafi še veljajo, dokler jih ne namestijo novi. Tako imamo le trirazredne meščanske šole, ki pa imajo — a ne vse — nekatere priklonjen enoletni tečaj, vulgo 4. razred mist. odr. z dne 26. junija 1903, št. 22, 503), katerega absolventi imajo šole pogojno pravice absolventov nižje srednje šole. Ravno ta tečaj (4. razred) tvori šole prestop na učiteljske, kadetnice itd., a potom sprejemnega izpita. Meščanska šola brez tega tečaja (4. razreda) pa z akonitim potom ni priznana enakoveljavni nižji srednji šoli, dasi jaz zase imam prepričanje, da nudi meščanska šola več praktičnega znanja nego nižja srednja šola. Učni načrt same meščanske (t. j. 3. razredne) šole pa tudi ni tako obširen, kot trdi tov. M. o svoji meščanski šoli, dasi nikdar ne verjamem, da bi le ena meščanska šola, najsi je tudi štirikazredna, nujala več znanja nego učiteljske. Normalni inštruktivni načrt meščanske šole, tudi one s 4. razredom, tega nikdar ne more zahtevati. Vem pa predobro, da je vsaka meščanska šola po svoje prirojena, in če se mogoče nahaja kje kaka meščanska šola, ki uporablja učno knjigo, ki je nekaj obširnejša v gotovih partijah, še s tem ni nič rečeno. Tudi mi na mariborskem učiteljskem smo uporabljali druge knjige, nego so predpisane za učiteljske. Imeli smo mineralogijo, ki je uvedena na višjih razredih realke in povrh še posebe spisano knjigo za mineralogijo, a s tem še učiteljske v splošnem ni dobilo drugega značaja nego ga ima.

S tem pa, da se poučuje na eni ali drugi meščanski šoli francoščina, stenografija, opisna geometrija, še ni rečeno, da je to glavni predmet vsake meščanske šole, da bo pa bodoča narodna vis. šola ali v smislu ankete strokovna osnovna šola nekaj drugega kot dosedanje meščanske šole, sem omenil. Da je meščanska šola z enoletnim tečajem, t. j. 4. raz., vzor bodoče strokovne osnovne šole, me samo veseli, pri tem mi pa menda ne bo nihče oporekal, če trdim, da ni vsaka meščanska šola, kar nam jih je zapustila rajna Avstrija, to, kar trdi tov. M. o meščanski šoli. Če sem se pa tudi v tem zmotil, pa prosim tov. M., naj mi pojasni trditve, da se od ljudskošolskega učitelja, ki je dovršil učiteljske, katerega pa presega meščanska šola na obsegu učnega načrta, zahteva, da bi na podlagi dvomesečnih počitniških tečajev informativnega značaja dosegel potom samouka isto znanje, ki si ga je pridobil absolviran gimnazijec po štiriletnem slušanju na univerzi. In to je ravno, kar mi ne gre v glavo.

Končno naj še odgovorim na indiscretno vprašanje, kdaj nameravam pristopiti k zeleni mizi v nekaj — mogoče namišljeni-diskretni obliki:

Monsieur, ne penzes pas à cela que j'ai attendu, c'est au point de vue de l'examen, le moment present à dessein; j'ai me préparé pour recevoir licence plus années. — Si ne me la guerre eut pas interrompu et exilé dans la steppe russe, d'où je suis revenu, il y a cinq mois, j'eusse — j'espère — aujourd'hui l'étude parfaite et l'examen passé. En vous priant de passer moi les mots je suis tout à vous d'amitié.

Iz Jugoslavije.

— Iz begunskih krogov nam pišejo: Veliko sredo smo pokopali ob častni udeležbi beguncev in tovarišev na Viču Josipa Vittorija, mestnega učitelja na slovenski šoli v Ajševici v goriskem mestu. Pokojnik je nosil italijansko ime in četudi je služboval pod iredentskim režimom, je bil in ostal pošten in napreden Slovenec. Pred nekoliko leti si je postavil v gorški slovenski koloniji na Livač lično vilo, kjer je mislil preživeti zadnja leta svojega življenja, a usoda mu ni bila mila. — Italijanske in avstrijske granate so mu uničile prijazno bivališče in vse drugo imetje — bridko je tožil, da je postal pravi berač — ter ga pognale z ubogo družinico v daljnji nepoznani svet. Po daljšem iskanju in prosjačenju je končno vendar našel na Viču zatohel in silno vlažen kotiček, ki mu je baje tudi veliko pripomogel, da je legel zaradi srčne hibe v prezgodnji grob. Tudi pri njem se je izpolnil znani rek: Kogar so bogovi črtili... Bodi mu lahka zemlja jugoslovanska! — k.

— V št. Rupertu pri Velikovecu bodo poučevale šolske sestre deklice bivše velikovške dekliške šole. To baje edino iz vzroka, da pride poslopje do uporabe in šolske sestre do kruha. — Kaj poreko k temu občanarji, je pa drugo vprašanje. Glede narodnosti se bodo v doglednem času vdali po večini, nikakor se ne bodo pa uklonili načinu pouka. Za take narodno trdnjave je poleg tega v prvi vrsti neobhodno potrebno živahni moči za izvenšolsko delo. Ako smo pridobili enkrat zase takove večje kraje, potem ne pridejo več niti v poštev ostali manjši kraji neposredne bližine. Z močmi pa, ki se po dovršenem pouku tesno zaklenejo v svoje prostore ter jim je še poleg tega narodnost postranska stvar, ne moremo pričakovati zaželenega uspeha. — Takim šolam je ta mošnje ljudstvo skrajno nasprotno. Slišal sem na lastno ušesa izjavo več njih, da jim ni mnogo na tem, v katerem jeziku se uči v šoli, saj so poprej itak privatno poučevali svoje otroke v slovenskem jeziku. Glavna stvar jim je, da se otroci tako izuče, da bodo mogli priti kasneje do svojega kruha. V samostanske šole pa jih ne puste. Nekdo mi je rekel, da se rajši dá ustreliti, nego bi dopustil, da pojdejo njegovi otroci v tako šolo. — Ta šola bo tudi ostali deški šoli delala precejšnjo napotje, namesto da bi ji bila v oporo. Še v normalnih razmerah smo doživeli neprijetne izkušnje, kaj pa sedaj, ko bo treba graditi na razvalinah novo stavbo. Ob času regulacije naših plač smo dobili cirkular, v katerem se toplo polaga na srce učiteljskemu delovanju izven šole, sedaj se pa na najvažnejših postojankah odpirajo samostanske šole namesto narodnih. — Komur je pri srcu poslopje z osebnim vred in ne ve kam z njim, temu svetujem, naj se otvori tamkaj gospodinjstva šola ali kaj sličnega, četudi pod vodstvom šolskih sester. Taka šola bi bila tu tudi nujno potrebna in jako na mestu, a nikakor pa ne dekliška šola za Velikovec. Že sam osebnost meščanov samih ne bo dopuščal, da bi pošiljali svoje otroke v okolico v šolo,

četudi je ta le kakšnih 10 do 15 minut oddaljena. So pač časi, ko je treba po danih razmerah upoštevati tudi splošno mnenje prizadete mase, ne pa samo pobožnih želj pri tem docela neprizadetih posameznikov. — Zadovoljni bodimo, če za prvo pridobimo ljudstvo v narodnem oziru, zato ga ne tirajmo predaleč, da nam ne bodo kasneje opravičeno očitali — imperalizma.

Fr. — Preustroj ljudskih in meščanskih šol, odslovitvev in namestitvev učiteljstva v Ptuj. V smislu naredbe poverjenstva za nauk in bogočastje z dne 20. novembra 1918, št. 8608, preureja višji šolski svet v Ljubljani na predlog mestnega šolskega sveta v Ptuj tamošnje ljudsko in meščansko šolstvo tako-le: 1.) Razpustita naj se mestna deška in dekliška petrazrednica. 2.) Ustanovi se slovenska petrazredna meščanskoljudska šola z 1 vzporednico v prostorih sedanje nemške dekliške ljudske šole. 3.) Za otroke pristne nemške narodnosti se osnuje po točki 1 omenjene naredbe manjšinska petrazredna mešana ljudska šola z 1 vzporednico z nemškim učnim jezikom v prostorih sedanje mestne deške ljudske šole. Na tej šoli se poučuje slovenščina kot obvezni predmet od 3. razreda dalje. 4.) Dekliška meščanska šola naj ostane za tekoče šolsko leto neizpremenjena, uvede pa se slovenščina kot obvezni predmet. — Odpustijo se naslednji učitelji in učiteljice: 1.) Dekliška meščanska šola: Anton Kern, ravnatelj, Ana Kaschowitzeva, strokovna učiteljica, Elza Dankova, strokovna učiteljica, Amalija Heissova, strokovna učiteljica, Wilhelmina Struklova, učiteljica ženskih ročnih del. 2.) Dekliška ljudska šola: Marija pl. Strobachova, učiteljica, Amalija Dankova, učiteljica, Marija Pichlerjeva, učiteljica, Erna pl. Elsnerjeva, učiteljica, Freya Suterjeva, namestna učiteljica, Helena Dermoutzeva, namestna učiteljica. 3.) Deška ljudska šola: Ivan Wolf, ravnatelj, Franz Mühlbauer, učitelj, Karel Kramberger, učitelj, Rikart Wolf, učitelj, pridelen deški meščanski šoli v Mariboru, Gabriela Wressnigova, namestna učiteljica, Martina Pristernigova, namestna učiteljica, Zofija Lassbacherjeva, namestna učiteljica, Ida Horlova, namestna učiteljica, Marjeta Kainzova, namestna učiteljica. — Z ozirom na potrebe narodnega šolstva se nameščajo začasno službenim potom: 1.) Na dekliški meščanski šoli: Irma Schellogova, učiteljica v Šmartnem pri Slovenjem gradu, kot ravnateljica, Iva Kobalova, bivša strokovna učiteljica v Špičah ob Dravi, zdaj v Škofji Loki, kot strokovna učiteljica, Marija Voršičeva, učiteljica na Zavrču, kot strokovna učiteljica, Marta Božičeva, učiteljica ženskih ročnih del v Podgorju okraj Sevnica, kot začasna učiteljica ženskih ročnih del. 2. Na slovenski mešani ljudski šoli: Ivan Klemenčič, učitelj na Ptujski gori, kot nadučitelj, Mirko Majcen, učitelj pri Sv. Urbanu v Slovenskih goricah, kot učitelj, Avgust Peček, učitelj v Sežani, zdaj v Ložu, kot učitelj, Viktorina Fleretova, učiteljica v Letušu, kot učiteljica, Filomena Gorupova, učiteljica na Polenškaku, kot učiteljica, Neža Segulova, bivša učiteljica pri Sv. Marku, kot začasna učiteljica. 3.) Na nemški mešani ljudski šoli: Josip Gorup, nadučitelj na Polenškaku, kot nadučitelj, Franc Šegula, nadučitelj pri Sv. Lenartu nad Laškim, kot učitelj, Drago Rustja, učitelj v Barkovljah, zdaj častnik v pomožnem uradu Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, za učitelja, Alojzija Kocmurjeva, učiteljica v Središču, kot učiteljica, Marija Jurmanova, namestna učiteljica v Ljubljani, Gradišče 14, kot namestna učiteljica, Ana Menardova, namestna učiteljica v Št. Janžu na Dolenjskem, kot namestna učiteljica.

— Gospodinjstvi tečaji po deželi. Na Kranjskem se je priredilo pred vojno že več gospodinjstvih tečajev s prav dobrim uspehom. Za naprej se imajo ti tečaji prirejati po vsej Sloveniji. Ker je treba za te tečaje v prvi vrsti usposobljenih gospodinjstvih učiteljic, se pozivljajo vse one učiteljice ljudskih in strokovnih šol v Sloveniji, ki so izvežbane za pouk v gospodinjstvu, da se čimprej prijavijo pri »Oddelku za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo« v Ljubljani. — Oddelek za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo. — Načelnik: Prelat Kalan l. r.

— Ob prihodu regenta Aleksandra v Slovenijo mora vsak učenec poznati zgodovino naše vladarske rodovine Karagjorgjevičev. Edini učni pripomoček v tem oziru je zdaj Pirčeva »Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov«, ki je izšla pred kratkim.

Književnost in umetnost.

Koncert Pavle Lovšetove in Dane Koblerjeve. Naši priznani, odlični umetniki sta se vrnili z umetniškimi uspehi ovenčani s turneje po Jugoslaviji in sta nastopila na velikonočni ponedeljek v Unionu na koncertu Glasbene Matice. Dan za koncert ni bil primeren, ker ljudje o praznični — zlasti v lepem vremenu — radi pohite iz mesta na izlete. Temu pripisujemo vzrok, da dvorana ni bila razprodana, kar le obžalujem. Komoditeta ljubljanskih ljudse je tudi na tem koncertu izkazala v najvišji meri. Začeli so se šele ob polosmih prav po polževo gugati v dvorano, da se je koncert zapoznil za dobrih dvajset minut. Taka malomarnost in nepozornost na prireditelji koncerta ni mogla vplivati preveč razveseljivo in naš »slavček« ni bil tako sijajno razpoložen kot ponavadi. Njegov ljubki, srebrnočisti sopranček nikakor ni hotel zveneti tako, kot smo ga vajeni slišati. S tem pa ne rečem, da ni Lovšetova lepo. Vse vrline, ki jih ima, dobro izšolan in gibčen glas, so prišle do veljave. Kako mojstrski prednaša on Pavčičeve pesemce iz Zupančičevega Cibanu! Pa tudi vse druge pesmi, srbske umetne in zlasti venec čedno prirejenih srbskih narodnih, nam je zapela presrečno nad vse ljubko! Poslušali bi jo bili še dvuri!

Vrta partnerica Lovšetovi je Dana Koblerjeva. Posreči se ji spremljevanje na klavirju kot malokateremu našemu pianistu. Tudi kot solistka je zaslužila posebno pohvalo.

Občinstva, ki je bilo očitno levo za radi samih velikonočnih dobrot, srčkan petje Lovšetove in izvrstna spremljavo Koblerjeve v začetku nikakor nista mogla razgreti. Šele proti koncu koncerta je začelo uživati in zahtevati dodatke. Odkritostno želimo g. Lovšetovo in gđ. Koblerjevo v kratkem slišati na koncertnem odru!

Z. P.

Vrta partnerica Lovšetovi je Dana Koblerjeva. Posreči se ji spremljevanje na klavirju kot malokateremu našemu pianistu. Tudi kot solistka je zaslužila posebno pohvalo.

Občinstva, ki je bilo očitno levo za radi samih velikonočnih dobrot, srčkan petje Lovšetove in izvrstna spremljavo Koblerjeve v začetku nikakor nista mogla razgreti. Šele proti koncu koncerta je začelo uživati in zahtevati dodatke. Odkritostno želimo g. Lovšetovo in gđ. Koblerjevo v kratkem slišati na koncertnem odru!

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

XVII. izkaz.

Po 250 K: Šmarsko-rogaško učit. društvo po tovarišici Ivanki Zupančičevi — Smarje pri Jelšah. Po 6 K: Gregorc Dragošin — Toplice pri Novem mestu. — Da našnji izkaz 256 K. Prej izkazanih 5062 K. Skupaj 5318 kron.

Ivan Petrič, Ljubljana-Sp. Šiška.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

I. R. Sv. J. ob P.: Za danes prepoznajmo Porabimo prihodnjič.

A. H. na M.: Prejeli in priobčimo prihodnji številki. Pozdrav!

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Naročnike, ki nam javljajo spremembe bivališča, prosimo, vselej dostaviti prejšnjo službeno mesto in tek. št. naročnika.

Stare dolžnike ponovno prosimo, da poravnajo sedaj ob prejemu drag. doklada in urejenih plač svoje obveznosti.

V 15. številki smo priobčili razpis službe v Cezanjecih. V razpisu stoji, da je razpisana služba učitelja, v resnici pa tiče razpis nadučiteljske službe kar s tem popravljamo in kar naj reflektanti upoštevajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učitelska tiskarna« v Ljubljani.

Razpis.

Glasom sklepa seje upravnega odbora Zaveze z dne 17. aprila t. l. razpisu podpisano vodstvo službo

strokovnega tajnika.

Zahteva se izvežbanost v pisarniških poslih, posebno v konceptu ter poznanost sestave, namena in smotrov organizacije.

Glasom sklepa iste seje razpisu podpisano vodstvo tudi službo

urednika »Učitelskega Tovarisa«

ki pa s službo strokovnega tajnika združljiva.

Prijave za prvo in drugo službo z vedbo zahtev glede plače je vložiti v podpisano vodstvu najpozneje do

31. maja 1919.

Eno in drugo službo bo nastopiti 1. julija 1919. Obe službi se oddasta z časno.

Razume se, da velja glede obeh služb enakopravnost med učitelji in učiteljicami.

Kdor želi kakih posebnih informacij naj povpraša pri vodstvu Zaveze.

Vodstvo Zaveze jugoslov. učiteljstva v Ljubljani, dne 18. aprila 1919.

Predsednik: L. Jelenc. Tajnik: Vil. Ruš.

»okorel petrefakt iz stare Avstrije«. Na to nesramnost smo molčali, ker smo mislili, da so se Slomškarji zaleteli, ko jim je zopet enkrat ušel spomin v polpretekle čase, in da opuste take žalitve; a sedaj nam iznova mečejo v lice avstrijsko hlapčevstvo, klečepazenje in avstrijske manire! Dobro! Ko smo bili še pod Avstrijo, je bilo vodstvo Zaveze deležno teh dobrot: predsednik Jelenc je imel hišne preiskave in je bil neprestano klican na policijo, Zaveza so hoteli razpustiti, naš list ustaviti; tajnik Rus in blagajnik Luznar sta dobila oznabo p. v., ker ju je denunciral nadzornik Simon, ki je vzlic temu še danes nadzornik; našega urednika so pa dvakrat vtaknili v vojaško suknjo, ga kazensko premetili iz ldrje in ga denuncirali na V. armadno poveljstvo in pri — tržaškemu škofu dr. Karlinu! (Dokazi na razpolago!) Taki »okoreli petrefakti iz stare Avstrije« so se rešili v mlado Jugoslavijo, v Slomškovi Zvezi pa gospodujejo in še vedno nekaj veljajo manire predrznosti in ošabnosti ter — kakor kažeta nadzornika Simon in Lavtžar — tudi čedni in dostojni ljudje! Jasno je, da ne moremo mirno in brez ugovora gledati, kako nas vodilne osebe Slomškove Zveze na eni strani neprestano žalijo, na drugi strani pa zahtevajo, da jim prepustimo en mandat v višjem šolskem svetu. Ako je to prav in pošteno, naj sodi javnost. Mi si umijemo roke! Povedali bi pa lahko še več drugega. In tudi bomo, če bo treba! Na račun sloge ne bo nihče blatil naše časti!

Fr. Šegula:

K članku »Počitniški tečaj za začasne strokovne učitelje«.

K predlogu z zgorajšnjim nadpisom dodajam le sledeče: Načrt izboren. Samo naj se udeleži.

Pa nekaj se mi zdi čudno.

Kako bi bilo mogoče zahtevati od kandidata za I. skupino še usposobljenost za poučevanja srbohrvaščine in francoščine; torej 5 predmetov in to v takem obsegu, kot zahteva tov. M. na drugem mestu. Rad bi poznal tistega tovariša, ki si upa pred izpraševalno komisijo s tem namenom.

Isti odlok, oziroma naredba, ki bo uvajala francoščino in srbohrvaščino kot glavna obvezna predmeta na naše bodoče strokovne osnovne šole, naj tudi določuje za ta predmeta posebno skupino, tako da bodo IV. Saj se tudi po dosedanjih določilih polaga izpit iz francoščine posebe, seveda ne pod imenom kake skupine za meščanske šole, temveč le kot posebni izpit, ker francoščina še danes ni obvezen predmet vseh meščanskih šol.

Fr. Šegula:

Pa še enkrat knjige in službe.

Zagovor meščanskošol. tov. Margerla glede meščanskih šol v 16. številki »Učit. Tovarisa«, mi daje povod, da se še enkrat oglašim v sporni zadevi. Vsakdo, ki pozna ustroj našega sedanjega šolstva in ki noče biti pristranski, mora priznati, da tovariš M. ni pobil moje trditve, in naj je učni načrt meščanske šole na Krškem še tako obširen; jaz pa danes uvidim, da je moje očitjanje v 15. številki »Učitelskega Tovarisa« popolnoma na mestu.

Dodajam pa danes še sledeče: Nisem imel namena izpodkopavati ugleda meščanske šole. Dejstvo pa je, da stari avstrijski paragrafi še veljajo, dokler jih ne namestijo novi. Tako imamo le trirazredne meščanske šole, ki pa imajo — a ne vse — nekatere priklonjen enoletni tečaj, vulgo 4. razred mist. odr. z dne 26. junija 1903, št. 22, 503), katerega absolventi imajo šole pogojno pravice absolventov nižje srednje šole. Ravno ta tečaj (4. razred) tvori šole prestop na učiteljske, kadetnice itd., a potom sprejemnega izpita. Meščanska šola brez tega tečaja (4. razreda) pa z akonitim potom ni priznana enakoveljavni nižji srednji šoli, dasi jaz zase imam prepričanje, da nudi meščanska šola več praktičnega znanja nego nižja srednja šola. Učni načrt same meščanske (t. j. 3. razredne) šole pa tudi ni tako obširen, kot trdi tov. M. o svoji meščanski šoli, dasi nikdar ne verjamem, da bi le ena meščanska šola, najsi je tudi štiritirazredna, nujala več znanja nego učiteljske. Normalni inštruktivni načrt meščanske šole, tudi one s 4. razredom, tega nikdar ne more zahtevati. Vem pa predobro, da je vsaka meščanska šola po svoje prirojena, in če se mogoče nahaja kje kaka meščanska šola, ki uporablja učno knjigo, ki je nekaj obširnejša v gotovih partijah, še s tem ni nič rečeno. Tudi mi na mariborskem učiteljskem smo uporabljali druge knjige, nego so predpisane za učiteljske. Imeli smo mineralogijo, ki je uvedena na višjih razredih realke in povrh še posebe spisano knjigo za mineralogijo, a s tem še učiteljske v splošnem ni dobilo drugega značaja nego ga ima.

S tem pa, da se poučuje na eni ali drugi meščanski šoli francoščina, stenografija, opisna geometrija, še ni rečeno, da je to glavni predmet vsake meščanske šole, da bo pa bodoča narodna vis. šola ali v smislu ankete strokovna osnovna šola nekaj drugega kot dosedanje meščanske šole, sem omenil. Da je meščanska šola z enoletnim tečajem, t. j. 4. raz., vzor bodoče strokovne osnovne šole, me samo veseli, pri tem mi pa menda ne bo nihče oporekal, če trdim, da ni vsaka meščanska šola, kar nam jih je zapustila rajna Avstrija, to, kar trdi tov. M. o meščanski šoli. Če sem se pa tudi v tem zmotil, pa prosim tov. M., naj mi pojasni trditve, da se od ljudskošolskega učitelja, ki je dovršil učiteljske, katerega pa presega meščanska šola na obsegu učnega načrta, zahteva, da bi na podlagi dvomesečnih počitniških tečajev informativnega značaja dosegel potom samouka isto znanje, ki si ga je pridobil absolviran gimnazijec po štiritletnem slušanju na univerzi. In to je ravno, kar mi ne gre v glavo.

Končno naj še odgovorim na indiscretno vprašanje, kdaj nameravam pristopiti k zeleni mizi v nekaj — mogoče namišljeni-diskretni obliki:

Monsieur, ne penzes pas à cela que j'ai attendu, c'est au point de vue de l'examen, le moment present à dessein; j'ai me préparé pour recevoir licence plus années. — Si ne me la guerre eut pas interrompu et exilé dans la steppe russe, d'où je suis revenu, il y a cinq mois, j'eusse — j'espère — aujourd'hui l'étude parfaite et l'examen passé. En vous priant de passer moi les mots je suis tout à vous d'amitié.

Iz Jugoslavije.

— Iz begunskih krogov nam pišejo:

Veliko sredo smo pokopali ob častni udeležbi beguncev in tovarišev na Viču Josipa Vittorija, mestnega učitelja na slovenski šoli v Ajševici v goriškem mestu. Pokojnik je nosil italijansko ime in četudi je služboval pod irendentskim režimom, je bil in ostal pošten in napreden Slovenec. Pred nekoliko leti si je postavil v goriški slovenski koloniji na Livačih lično vilo, kjer je mislil preživeti zadnja leta svojega življenja, a usoda mu ni bila mila. — Italijanske in avstrijske granate so mu uničile prijazno bivališče in vse drugo imetje — bridko je tožil, da je postal pravi berač — ter ga poglajalo z ubogo družinico v daljnji nepoznani svet. Po daljšem iskanju in prosjačenju je končno vendar našel na Viču zatohel in silno vlažen kotiček, ki mu je baje tudi veliko pripomogel, da je legel zaradi srčne hibe v prezgodnji grob. Tudi pri njem se je izpolnil znani rek: Kogar so bogovi črtili... Bodi mu lahka zemlja jugoslovanska! — k.

— V št. Rupertu pri Velikovecu bodo poučevale šolske sestre deklice bivše velikovške dekliške šole. To baje edino iz vzroka, da pride poslopje do uporabe in šolske sestre do kruha. — Kaj poredko k temu občinarji, je pa drugo vprašanje. Glede narodnosti se bodo v doglednem času vdali po večini, nikakor se ne bodo pa uklonili načinu pouka. Za take narodno trdnjave je poleg tega v prvi vrsti neobhodno potrebno živahni moči za izvenšolsko delo. Ako smo pridobili enkrat zase takove večje kraje, potem ne pridejo več niti v poštev ostali manjši kraji neposredne bližine. Z močmi pa, ki se po dovršenem pouku tesno zaklenejo v svoje prostore ter jim je še poleg tega narodnost postranska stvar, ne moremo pričakovati zaželenega uspeha. — Takim šolam je ta mošnje ljudstvo skrajno nasprotno. Slišal sem na lastno ušesa izjavo več njih, da jim ni mnogo na tem, v katerem jeziku se uči v šoli, saj so poprej itak privatno poučevali svoje otroke v slovenskem jeziku. Glavna stvar jim je, da se otroci tako izuče, da bodo mogli priti kasneje do svojega kruha. V samostanske šole pa jih ne puste. Nekdo mi je rekel, da se rajši dá ustreliti, nego bi dopustil, da pojdejo njegovi otroci v tako šolo. — Ta šola bo tudi ostali deški šoli delala precejšnjo napotje, namesto da bi ji bila v oporo. Še v normalnih razmerah smo doživeli neprijetne izkušnje, kaj pa sedaj, ko bo treba graditi na razvalinah novo stavbo. Ob času regulacije naših plač smo dobili cirkular, v katerem se toplo polaga na srce učiteljskemu delovanju izven šole, sedaj se pa na najvažnejših postojankah odpirajo samostanske šole namesto narodnih. — Komur je pri srcu poslopje z osebnim vred in ne ve kam z njim, temu svetujem, naj se otvori tamkaj gospodinjstva šola ali kaj sličnega, četudi pod vodstvom šolskih sester. Taka šola bi bila tu tudi nujno potrebna in jako na mestu, a nikakor pa ne dekliška šola za Velikovec. Že sam osebnost meščanov samih ne bo dopuščal, da bi pošiljali svoje otroke v okolico v šolo,

četudi je ta le kakšnih 10 do 15 minut oddaljena. So pač časi, ko je treba po danih razmerah upoštevati tudi splošno mnenje prizadete mase, ne pa samo pobožnih želj pri tem docela neprizadetih posameznikov. — Zadovoljni bodimo, če za prvo pridobimo ljudstvo v narodnem oziru, zato ga ne tirajmo predaleč, da nam ne bodo kasneje opravičeno očitali — imperalizma.

Fr. — Preustroj ljudskih in meščanskih šol, odslovitve in namestitve učiteljstva v Ptuj. V smislu naredbe poverjenstva za nauk in bogočastje z dne 20. novembra 1918, št. 8608, preureja višji šolski svet v Ljubljani na predlog mestnega šolskega sveta v Ptuj tamošnje ljudsko in meščansko šolstvo tako-le: 1.) Razpustita naj se mestna deška in dekliška petrazrednica. 2.) Ustanovi se slovenska petrazredna meščanska ljudska šola z 1 vzporednico v prostorih sedanje nemške dekliške ljudske šole. 3.) Za otroke pristne nemške narodnosti se osnuje po točki 1 omenjene naredbe manjšinska petrazredna mešana ljudska šola z 1 vzporednico z nemškim učnim jezikom v prostorih sedanje mestne deške ljudske šole. Na tej šoli se poučuje slovenščina kot obvezni predmet od 3. razreda dalje. 4.) Dekliška meščanska šola naj ostane za tekoče šolsko leto neizpremenjena, uvede pa se slovenščina kot obvezni predmet. — Odpustijo se naslednji učitelji in učiteljice: 1.) Dekliška meščanska šola: Anton Kern, ravnatelj, Ana Kerschowitzeva, strokovna učiteljica, Elza Dankova, strokovna učiteljica, Amalija Heissova, strokovna učiteljica, Wilhelmina Struklova, učiteljica ženskih ročnih del. 2.) Dekliška ljudska šola: Marija pl. Strobachova, učiteljica, Amalija Dankova, učiteljica, Marija Pichlerjeva, učiteljica, Erna pl. Elsnerjeva, učiteljica, Freya Suterjeva, namestna učiteljica, Helena Dermoutzeva, namestna učiteljica. 3.) Deška ljudska šola: Ivan Wolf, ravnatelj, Franz Mühlbauer, učitelj, Karel Kramberger, učitelj, Rikart Wolf, učitelj, pridelen deški meščanski šoli v Mariboru, Gabriela Wressnigova, namestna učiteljica, Martina Pristernigova, namestna učiteljica, Zofija Lassbacherjeva, namestna učiteljica, Ida Horlova, namestna učiteljica, Marjeta Kainzova, namestna učiteljica. — Z ozirom na potrebe narodnega šolstva se nameščajo začasno službenim potom: 1.) Na dekliški meščanski šoli: Irma Schellogova, učiteljica v Šmartnem pri Slovenjem gradu, kot ravnateljica, Iva Kobalova, bivša strokovna učiteljica v Špičah ob Dravi, zdaj v Škofji Loki, kot strokovna učiteljica, Marija Voršičeva, učiteljica na Zavrču, kot strokovna učiteljica, Marta Božičeva, učiteljica ženskih ročnih del v Podgorju okraj Sevnica, kot začasna učiteljica ženskih ročnih del. 2. Na slovenski mešani ljudski šoli: Ivan Klemenčič, učitelj na Ptujski gori, kot nadučitelj, Mirko Majcen, učitelj pri Sv. Urbanu v Slovenskih gorah, kot učitelj, Avgust Peček, učitelj v Sežani, zdaj v Ložu, kot učitelj, Viktorina Fleretova, učiteljica v Letušu, kot učiteljica, Filomena Gorupova, učiteljica na Polenškaku, kot učiteljica, Neža Segulova, bivša učiteljica pri Sv. Marku, kot začasna učiteljica. 3.) Na nemški mešani ljudski šoli: Josip Gorup, nadučitelj na Polenškaku, kot nadučitelj, Franc Šegula, nadučitelj pri Sv. Lenartu nad Laškim, kot učitelj, Drago Rustja, učitelj v Barkovljah, zdaj častnik v pomožnem uradu Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, za učitelja, Alojzija Kocmurjeva, učiteljica v Središču, kot učiteljica, Marija Jurmanova, namestna učiteljica v Ljubljani, Gradišče 14, kot namestna učiteljica, Ana Menardova, namestna učiteljica v Št. Janžu na Dolenjskem, kot namestna učiteljica.

— Gospodinjstvi tečaji po deželi. Na Kranjskem se je priredilo pred vojno že več gospodinjstvih tečajev s prav dobrim uspehom. Za naprej se imajo ti tečaji prirejati po vsej Sloveniji. Ker je treba za te tečaje v prvi vrsti usposobljenih gospodinjstvih učiteljic, se pozivljajo vse one učiteljice ljudskih in strokovnih šol v Sloveniji, ki so izvežbane za pouk v gospodinjstvu, da se čimprej prijavijo pri »Oddelku za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo« v Ljubljani. — Oddelek za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo. — Načelnik: Prelat Kalan l. r.

— Ob prihodu regenta Aleksandra v Slovenijo mora vsak učenec poznati zgodovino naše vladarske rodovine Karagjorgjevičev. Edini učni pripomoček v tem oziru je zdaj Pirčeva »Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov«, ki je izšla pred kratkim.

Književnost in umetnost.

Koncert Pavle Lovšetove in Dane Koblerjeve. Naši priznani, odlični umetniki sta se vrnili z umetniškimi uspehi oven-

čani s turneje po Jugoslaviji in sta nastopili na velikonočni ponedeljek v Unionu na koncertu Glasbene Matice. Dan za koncert ni bil primeren, ker ljudje o praznikih — zlasti v lepem vremenu — radi pohite iz mesta na izlete. Temu pripisujemo vzrok, da dvorana ni bila razprodana, kar le obžalujem. Komoditeta ljubljanskih ljudse je tudi na tem koncertu izkazala v najvišji meri. Začeli so se šele ob polosmih prav po polževo gugati v dvorano, da se je koncert zapoznil za dobrih dvajset minut. Taka malomarnost in nepozornost na prireditelji koncerta ni mogla vplivati preveč razveseljivo in naš »slavček« ni bil tako sijajno razpoložen kot ponavadi. Njegov ljubki, srebrnočisti sopranček nikakor ni hotel zveneti tako, kot smo ga vajeni slišati. S tem pa ne rečem, da ni Lovšetova lepo. Vse vrline, ki jih ima, dobro izšolan in gibčen glas, so prišle do veljave. Kako mojstrski prednaša on Pavčičeve pesemce iz Zupančičevega Cicibana! Pa tudi vse druge pesmi, srbske umetne in zlasti venec čedno prirejenih srbskih narodnih, nam je zapela presrečno nad vse ljubko! Poslušali bi jo bili še dvuri!

Vrta partnerica Lovšetovi je Dane Koblerjeva. Posreči se ji spremljevanje na klavirju kot malokateremu našemu pianistu. Tudi kot solistka je zaslužila posebno pohvalo.

Občinstva, ki je bilo očitno levo za radi samih velikonočnih dobrot, srčkan petje Lovšetove in izvrstna spremljavo Koblerjeve v začetku nikakor nista mogla razgreti. Šele proti koncu koncerta je začelo uživati in zahtevati dodatke. Odkritostno želimo g. Lovšetovo in gđc. Koblerjevo v kratkem slišati na koncertnem odru! Z. P.

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

XVII. izkaz.

Po 250 K: Šmarsko-rogaško učit. društvo po tovarišici Ivanki Zupančičevi — Smarje pri Jelšah. Po 6 K: Gregorc Dragošin — Toplice pri Novem mestu. — Da našnji izkaz 256 K. Prej izkazanih 5062 K. Skupaj 5318 kron.

Ivan Petrič, Ljubljana-Sp. Šiška.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

I. R. Sv. J. ob P.: Za danes prepozno. Porabimo prihodnjič.

A. H. na M.: Prejeli in priobčimo prihodnji številki. Pozdrav!

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Naročnike, ki nam javljajo spremembe bivališča, prosimo, vselej dostaviti prejšnjo službeno mesto in tek. št. naročnika.

Stare dolžnike ponovno prosimo, da poravnajo sedaj ob prejemu drag. doklada in urejenih plač svoje obveznosti.

V 15. številki smo priobčili razpis službe v Cezanjevcih. V razpisu stoji, da je razpisana služba učitelja, v resnici pa tiče razpis nadučiteljske službe kar s tem popravljamo in kar naj reflektanti upoštevajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učitelska tiskarna« v Ljubljani.

Razpis.

Glasom sklepa seje upravnega odbora Zaveze z dne 17. aprila t. l. razpisu podpisano vodstvo službo

strokovnega tajnika.

Zahteva se izvežbanost v pisarniških poslih, posebno v konceptu ter poznanost sestave, namena in smotrov organizacije.

Glasom sklepa iste seje razpisu podpisano vodstvo tudi službo

urednika »Učitelskega Tovarisa«

ki pa s službo strokovnega tajnika združljiva.

Prijave za prvo in drugo službo z vedbo zahtev glede plače je vložiti v podpisano vodstvu najpozneje do

31. maja 1919.

Eno in drugo službo bo nastopiti 1. julija 1919. Obe službi se oddasta z časno.

Razume se, da velja glede obeh služb enakopravnost med učitelji in učiteljicami.

Kdor želi kakih posebnih informacij naj povpraša pri vodstvu Zaveze.

Vodstvo Zaveze jugoslov. učiteljstva v Ljubljani, dne 18. aprila 1919.

Predsednik:
L. Jelenc.

Tajnik:
VII. Rus.

»okorel petrefakt iz stare Avstrije«. Na to nesramnost smo molčali, ker smo mislili, da so se Slomškarji zaleteli, ko jim je zopet enkrat ušel spomin v polpretekle čase, in da opuste take žalitve; a sedaj nam iznova mečejo v lice avstrijsko hlapčevstvo, klečepazenje in avstrijske manire! Dobro! Ko smo bili še pod Avstrijo, je bilo vodstvo Zaveze deležno teh dobrot: predsednik Jelenc je imel hišne preiskave in je bil neprestano klican na policijo, Zaveza so hoteli razpustiti, naš list ustaviti; tajnik Rus in blagajnik Luznar sta dobila oznabo p. v., ker ju je denunciral nadzornik Simon, ki je vzlic temu še danes nadzornik; našega urednika so pa dvakrat vtaknili v vojaško suknjo, ga kazensko premetili iz ldrje in ga denuncirali na V. armadno poveljstvo in pri — tržaškemu škofu dr. Karlinu! (Dokazi na razpolago!) Taki »okoreli petrefakti iz stare Avstrije« so se rešili v mlado Jugoslavijo, v Slomškovi Zvezi pa gospodujejo in še vedno nekaj veljajo manire predrznosti in ošabnosti ter — kakor kaže nadzornik Simon in Lavtžar — tudi čedni in dostojni ljudje! Jasno je, da ne moremo mirno in brez ugovora gledati, kako nas vodilne osebe Slomškove Zveze na eni strani neprestano žalijo, na drugi strani pa zahtevajo, da jim prepustimo en mandat v višjem šolskem svetu. Ako je to prav in pošteno, naj sodi javnost. Mi si umijemo roke! Povedali bi pa lahko še več drugega. In tudi bomo, če bo treba! Na račun sloge ne bo nihče blatil naše časti!

Fr. Šegula:

K članku »Počitniški tečaj za začasne strokovne učitelje«.

K predlogu z zgorajšnjim nadpisom dodajam le sledeče: Načrt izboren. Samo naj se udeleži.

Pa nekaj se mi zdi čudno.

Kako bi bilo mogoče zahtevati od kandidata za I. skupino še usposobljenost za poučevanja srbohrvaščine in francoščine; torej 5 predmetov in to v takem obsegu, kot zahteva tov. M. na drugem mestu. Rad bi poznal tistega tovariša, ki si upa pred izpraševalno komisijo s tem namenom.

Isti odlok, oziroma naredba, ki bo uvajala francoščino in srbohrvaščino kot glavna obvezna predmeta na naše bodoče strokovne osnovne šole, naj tudi določuje za ta predmeta posebno skupino, tako da bodo IV. Saj se tudi po dosedanjih določilih polaga izpit iz francoščine posebe, seveda ne pod imenom kake skupine za meščanske šole, temveč le kot posebni izpit, ker francoščina še danes ni obvezen predmet vseh meščanskih šol.

Fr. Šegula:

Pa še enkrat knjige in službe.

Zagovor meščanskošol. tov. Margerla glede meščanskih šol v 16. številki »Učit. Tovarisa«, mi daje povod, da se še enkrat oglašim v sporni zadevi. Vsakdo, ki pozna ustroj našega sedanjega šolstva in ki noče biti pristranski, mora priznati, da tovariš M. ni pobil moje trditve, in naj je učni načrt meščanske šole na Krškem še tako obširen; jaz pa danes uvidim, da je moje očitjanje v 15. številki »Učitelskega Tovarisa« popolnoma na mestu.

Dodajam pa danes še sledeče: Nisem imel namena izpodkopavati ugleda meščanske šole. Dejstvo pa je, da stari avstrijski paragrafi še veljajo, dokler jih ne namestijo novi. Tako imamo le trirazredne meščanske šole, ki pa imajo — a ne vse — nekatere priklonjen enoletni tečaj, vulgo 4. razred mist. odr. z dne 26. junija 1903, št. 22, 503), katerega absolventi imajo šole pogojno pravice absolventov nižje srednje šole. Ravno ta tečaj (4. razred) tvori šole prestop na učiteljske, kadetnice itd., a potom sprejemnega izpita. Meščanska šola brez tega tečaja (4. razreda) pa z akonitim potom ni priznana enakoveljavni nižji srednji šoli, dasi jaz zase imam prepričanje, da nudi meščanska šola več praktičnega znanja nego nižja srednja šola. Učni načrt same meščanske (t. j. 3. razredne) šole pa tudi ni tako obširen, kot trdi tov. M. o svoji meščanski šoli, dasi nikdar ne verjamem, da bi le ena meščanska šola, najsi je tudi štiritirazredna, nujala več znanja nego učiteljske. Normalni inštruktivni načrt meščanske šole, tudi one s 4. razredom, tega nikdar ne more zahtevati. Vem pa predobro, da je vsaka meščanska šola po svoje prirojena, in če se mogoče nahaja kje kaka meščanska šola, ki uporablja učno knjigo, ki je nekaj obširnejša v gotovih partijah, še s tem ni nič rečeno. Tudi mi na mariborskem učiteljskem smo uporabljali druge knjige, nego so predpisane za učiteljske. Imeli smo mineralogijo, ki je uvedena na višjih razredih realke in povrh še posebe spisano knjigo za mineralogijo, a s tem še učiteljske v splošnem ni dobilo drugega značaja nego ga ima.

S tem pa, da se poučuje na eni ali drugi meščanski šoli francoščina, stenografija, opisna geometrija, še ni rečeno, da je to glavni predmet vsake meščanske šole, da bo pa bodoča narodna vis. šola ali v smislu ankete strokovna osnovna šola nekaj drugega kot dosedanje meščanske šole, sem omenil. Da je meščanska šola z enoletnim tečajem, t. j. 4. raz., vzor bodoče strokovne osnovne šole, me samo veseli, pri tem mi pa menda ne bo nihče oporekal, če trdim, da ni vsaka meščanska šola, kar nam jih je zapustila rajna Avstrija, to, kar trdi tov. M. o meščanski šoli. Če sem se pa tudi v tem zmotil, pa prosim tov. M., naj mi pojasni trditve, da se od ljudskošolskega učitelja, ki je dovršil učiteljske, katerega pa presega meščanska šola na obsegu učnega načrta, zahteva, da bi na podlagi dvomesečnih počitniških tečajev informativnega značaja dosegel potom samouka isto znanje, ki si ga je pridobil absolviran gimnazijec po štiritletnem slušanju na univerzi. In to je ravno, kar mi ne gre v glavo.

Končno naj še odgovorim na indiscretno vprašanje, kdaj nameravam pristopiti k zeleni mizi v nekaj — mogoče namišljeni-diskretni obliki:

Monsieur, ne penzes pas à cela que j'ai attendu, c'est au point de vue de l'examen, le moment present à dessein; j'ai me préparé pour recevoir licence plus années. — Si ne me la guerre eut pas interrompu et exilé dans la steppe russe, d'où je suis revenu, il y a cinq mois, j'eusse — j'espère — aujourd'hui l'étude parfaite et l'examen passé. En vous priant de passer moi les mots je suis tout à vous d'amitié.

Iz Jugoslavije.

— Iz begunskih krogov nam pišejo: Veliko sredo smo pokopali ob častni udeležbi beguncev in tovarišev na Viču Josipa Vittorija, mestnega učitelja na slovenski šoli v Ajševici v goriskem mestu. Pokojnik je nosil italijansko ime in četudi je služboval pod iredentskim režimom, je bil in ostal pošten in napreden Slovenec. Pred nekoliko leti si je postavil v gorški slovenski koloniji na Livač lično vilo, kjer je mislil preživeti zadnja leta svojega življenja, a usoda mu ni bila mila. — Italijanske in avstrijske granate so mu uničile prijazno bivališče in vse drugo imetje — bridko je tožil, da je postal pravi berač — ter ga pognale z ubogo družinico v daljnji nepoznani svet. Po daljšem iskanju in prosjačenju je končno vendar našel na Viču zatohel in silno vlažen kotiček, ki mu je baje tudi veliko pripomogel, da je legel zaradi srčne hibe v prezgodnji grob. Tudi pri njem se je izpolnil znani rek: Kogar so bogovi črtili... Bodi mu lahka zemlja jugoslovanska! — k.

— V št. Rupertu pri Velikovecu bodo poučevale šolske sestre deklice bivše velikovske dekliške šole. To baje edino iz vzroka, da pride poslopje do uporabe in šolske sestre do kruha. — Kaj poreko k temu občanarji, je pa drugo vprašanje. Glede narodnosti se bodo v doglednem času vdali po večini, nikakor se ne bodo pa uklonili načinu pouka. Za take narodne trdnjave je poleg tega v prvi vrsti neobhodno potrebno živahni moči za izvenšolsko delo. Ako smo pridobili enkrat zase takove večje kraje, potem ne pridejo več niti v poštev ostali manjši kraji neposredne bližine. Z močmi pa, ki se po dovršenem pouku tesno zaklenejo v svoje prostore ter jim je še poleg tega narodnost postranska stvar, ne moremo pričakovati zaželenega uspeha. — Takim šolam je ta mošnje ljudstvo skrajno nasprotno. Slišal sem na lastno ušesa izjavo več njih, da jim ni mnogo na tem, v katerem jeziku se uči v šoli, saj so poprej itak privatno poučevali svoje otroke v slovenskem jeziku. Glavna stvar jim je, da se otroci tako izuče, da bodo mogli priti kasneje do svojega kruha. V samostanske šole pa jih ne puste. Nekdo mi je rekel, da se rajši dá ustreliti, nego bi dopustil, da pojdejo njegovi otroci v tako šolo. — Ta šola bo tudi ostali deški šoli delala precejšnjo napotje, namesto da bi ji bila v oporo. Še v normalnih razmerah smo doživeli neprijetne izkušnje, kaj pa sedaj, ko bo treba graditi na razvalinah novo stavbo. Ob času regulacije naših plač smo dobili cirkular, v katerem se toplo polaga na srce učiteljsvu delovanje izven šole, sedaj se pa na najvažnejših postojankah odpirajo samostanske šole namesto narodnih. — Komur je pri srcu poslopje z osebnim vred in ne ve kam z njim, temu svetujem, naj se otvori tankaj gospodinjstva šola ali kaj sličnega, četudi pod vodstvom šolskih sester. Taka šola bi bila tu tudi nujno potrebna in jako na mestu, a nikakor pa ne dekliška šola za Velikovec. Že sam osebnost meščanov samih ne bo dopuščal, da bi pošiljali svoje otroke v okolico v šolo,

četudi je ta le kakšnih 10 do 15 minut oddaljena. So pač časi, ko je treba po danih razmerah upoštevati tudi splošno mnenje prizadete mase, ne pa samo pobožnih želj pri tem docela neprizadetih posameznikov. — Zadovoljni bodimo, če za prvo pridobimo ljudstvo v narodnem oziru, zato ga ne tirajmo predaleč, da nam ne bodo kasneje opravičeno očitali — imperalizma.

Fr. — Preustroj ljudskih in meščanskih šol, odslovitvev in namestitvev učiteljstva v Ptuj. V smislu naredbe poverjenstva za nauk in bogočastje z dne 20. novembra 1918, št. 8608, preureja višji šolski svet v Ljubljani na predlog mestnega šolskega sveta v Ptuj tamošnje ljudsko in meščansko šolstvo tako-le: 1.) Razpustita naj se mestna deška in dekliška petrazrednica. 2.) Ustanovi se slovenska petrazredna meščanskoljudska šola z 1 vzporednico v prostorih sedanje nemške dekliške ljudske šole. 3.) Za otroke pristne nemške narodnosti se osnuje po točki 1 omenjene naredbe manjšinska petrazredna mešana ljudska šola z 1 vzporednico z nemškim učnim jezikom v prostorih sedanje mestne deške ljudske šole. Na tej šoli se poučuje slovenščina kot obvezni predmet od 3. razreda dalje. 4.) Dekliška meščanska šola naj ostane za tekoče šolsko leto neizpremenjena, uvede pa se slovenščina kot obvezni predmet. — Odpustijo se naslednji učitelji in učiteljice: 1.) Dekliška meščanska šola: Anton Kern, ravnatelj, Ana Kaschowitzeva, strokovna učiteljica, Elza Dankova, strokovna učiteljica, Amalija Heissova, strokovna učiteljica, Wilhelmina Struklova, učiteljica ženskih ročnih del. 2.) Dekliška ljudska šola: Marija pl. Strobachova, učiteljica, Amalija Dankova, učiteljica, Marija Pichlerjeva, učiteljica, Erna pl. Elsnerjeva, učiteljica, Freya Suterjeva, namestna učiteljica, Helena Dermoutzeva, namestna učiteljica. 3.) Deška ljudska šola: Ivan Wolf, ravnatelj, Franz Mühlbauer, učitelj, Karel Kramberger, učitelj, Rikart Wolf, učitelj, pridelen deški meščanski šoli v Mariboru, Gabriela Wressnigova, namestna učiteljica, Martina Pristernigova, namestna učiteljica, Zofija Lassbacherjeva, namestna učiteljica, Ida Hoerlova, namestna učiteljica, Marjeta Kainzova, namestna učiteljica. — Z ozirom na potrebe narodnega šolstva se nameščajo začasno službenim potom: 1.) Na dekliški meščanski šoli: Irma Schellogova, učiteljica v Šmartnem pri Slovenjem gradu, kot ravnateljica, Iva Kobalova, bivša strokovna učiteljica v Špitaču ob Dravi, zdaj v Škofji Loki, kot strokovna učiteljica, Marija Voršičeva, učiteljica na Zavrču, kot strokovna učiteljica, Marta Božičeva, učiteljica ženskih ročnih del v Podgorju okraj Sevnica, kot začasna učiteljica ženskih ročnih del. 2. Na slovenski mešani ljudski šoli: Ivan Klemenčič, učitelj na Ptujski gori, kot nadučitelj, Mirko Majcen, učitelj pri Sv. Urbanu v Slovenskih goricah, kot učitelj, Avgust Peček, učitelj v Sežani, zdaj v Ložu, kot učitelj, Viktorina Fleretova, učiteljica v Letušu, kot učiteljica, Filomena Gorupova, učiteljica na Polensaku, kot učiteljica, Neža Segulova, bivša učiteljica pri Sv. Marku, kot začasna učiteljica. 3.) Na nemški mešani ljudski šoli: Josip Gorup, nadučitelj na Polensaku, kot nadučitelj, Franc Šegula, nadučitelj pri Sv. Lenartu nad Laškim, kot učitelj, Drago Rustja, učitelj v Barkovljah, zdaj častnik v pomožnem uradu Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, za učitelja, Alojzija Kocmurjeva, učiteljica v Središču, kot učiteljica, Marija Jurmanova, namestna učiteljica v Ljubljani, Gradišče 14, kot namestna učiteljica, Ana Menardova, namestna učiteljica v Št. Janžu na Dolenjskem, kot namestna učiteljica. — Gospodinjstvi tečaji po deželi. Na Kranjskem se je priredilo pred vojno že več gospodinjstvih tečajev s prav dobrim uspehom. Za naprej se imajo ti tečaji prirejati po vsej Sloveniji. Ker je treba za te tečaje v prvi vrsti usposobljenih gospodinjstvih učiteljic, se pozivljajo vse one učiteljice ljudskih in strokovnih šol v Sloveniji, ki so izvežbane za pouk v gospodinjstvu, da se čimprej prijavijo pri »Oddelku za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo« v Ljubljani. — Oddelek za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo. — Načelnik: Prelat Kalan l. r.

— Ob prihodu regenta Aleksandra v Slovenijo mora vsak učenec poznati zgodovino naše vladarske rodovine Karagjorgjevičev. Edini učni pripomoček v tem oziru je zdaj Pirčeva »Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov«, ki je izšla pred kratkim.

Književnost in umetnost.

Koncert Pavle Lovšetove in Dane Koblerjeve. Naši priznani, odlični umetniki sta se vrnili z umetniškimi uspehi oven-

čani s turneje po Jugoslaviji in sta nastopila na velikonočni ponedeljek v Unionu na koncertu Glasbene Matice. Dan za koncert ni bil primeren, ker ljudje o praznični — zlasti v lepem vremenu — radi pohite iz mesta na izlete. Temu pripisujemo vzrok, da dvorana ni bila razprodana, kar le obžalujem. Komoditeta ljubljanskih ljudse je tudi na tem koncertu izkazala v najvišji meri. Začeli so se šele ob polosmih prav po polževo gugati v dvorano, da se je koncert zapoznil za dobrih dvajset minut. Taka malomarnost in nepozornost prirediteljici koncerta ni mogla vplivati preveč razveseljivo in naš »slavček« ni bil tako sijajno razpoložen kot ponavadi. Njegov ljubki, srebrnočisti sopranček nikakor ni hotel zveneti tako, kot smo ga vajeni slišati. S tem pa ne rečem, da ni Lovšetova lepo. Vse vrline, ki jih ima dobro izšolan in gibčen glas, so prišle do veljave. Kako mojstrski prednaša on Pavčičeve pesemce iz Zupančičevega Cibanu! Pa tudi vse druge pesmi, srbske umetne in zlasti venec čedno prirejenih srbskih narodnih, nam je zapela presrečno nad vse ljubko! Poslušali bi jo bili še dvuri!

Vrta partnerica Lovšetovi je Dane Koblerjeva. Posreči se ji spremljevanje na klavirju kot malokateremu našemu pianistu. Tudi kot solistka je zaslužila posebno pohvalo.

Občinstva, ki je bilo očitno levo za radi samih velikonočnih dobrot, srčkan petje Lovšetove in izvrstna spremljavo Koblerjeve v začetku nikakor nista mogla razgreti. Šele proti koncu koncerta je začelo uživati in zahtevati dodatke. Odkritostno želimo g. Lovšetovo in gđ. Koblerjevo v kratkem slišati na koncertnem odru!

Z. P.

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

XVII. izkaz.

Po 250 K: Šmarsko-rogaško učit. društvo po tovarišici Ivanki Zupančičevi — Smarje pri Jelšah. Po 6 K: Gregorc Dragošin — Toplice pri Novem mestu. — Da našnji izkaz 256 K. Prej izkazanih 5062 K. Skupaj 5318 kron.

Ivan Petrič,

Ljubljana-Sp. Šiška.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

I. R. Sv. J. ob P.: Za danes prepozno. Porabimo prihodnjič.

A. H. na M.: Prejeli in priobčimo prihodnji številki. Pozdrav!

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Naročnike, ki nam javljajo spremembe bivališča, prosimo, vselej dostaviti prejšnjo službeno mesto in tek. št. naročnika.

Stare dolžnike ponovno prosimo, da poravnajo sedaj ob prejemu drag. doklada in urejenih plač svoje obveznosti.

V 15. številki smo priobčili razpis službe v Cezanjevcih. V razpisu stoji, da je razpisana služba učitelja, v resnici pa tiče razpis nadučiteljske službe kar s tem popravljamo in kar naj reflektanti upoštevajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učitelska tiskarna« v Ljubljani.

Razpis.

Glasom sklepa seje upravnega odbora Zaveze z dne 17. aprila t. l. razpisu podpisano vodstvo službo

strokovnega tajnika.

Zahteva se izvežbanost v pisarniških poslih, posebno v konceptu ter poznanost sestave, namena in smotrov organizacije.

Glasom sklepa iste seje razpisu podpisano vodstvo tudi službo

urednika »Učitelskega Tovarisa«

ki pa s službo strokovnega tajnika združljiva.

Prijave za prvo in drugo službo z vedbo zahtev glede plače je vložiti v podpisano vodstvu najpozneje do

31. maja 1919.

Eno in drugo službo bo nastopiti 1. julija 1919. Obe službi se oddasta z časno.

Razume se, da velja glede obeh služb enakopravnost med učitelji in učiteljicami.

Kdor želi kakih posebnih informacij naj povpraša pri vodstvu Zaveze.

Vodstvo Zaveze jugoslov. učiteljstva v Ljubljani, dne 18. aprila 1919.

Predsednik:

L. Jelenc.

Tajnik:

Vil. Rus.

»okorel petrefakt iz stare Avstrije«. Na to nesramnost smo molčali, ker smo mislili, da so se Slomškarji zaleteli, ko jim je zopet enkrat ušel spomin v polpretekle čase, in da opuste take žalitve; a sedaj nam iznova mečejo v lice avstrijsko hlapčevstvo, klečepazenje in avstrijske manire! Dobro! Ko smo bili še pod Avstrijo, je bilo vodstvo Zaveze deležno teh dobrot: predsednik Jelenc je imel hišne preiskave in je bil neprestano klican na policijo, Zaveza so hoteli razpustiti, naš list ustaviti; tajnik Rus in blagajnik Luznar sta dobila oznabo p. v., ker ju je denunciral nadzornik Simon, ki je vzlic temu še danes nadzornik; našega urednika so pa dvakrat vtaknili v vojaško suknjo, ga kazensko premetili iz ldrje in ga denuncirali na V. armadno poveljstvo in pri — tržaškemu škofu dr. Karlinu! (Dokazi na razpolago!) Taki »okoreli petrefakti iz stare Avstrije« so se rešili v mlado Jugoslavijo, v Slomškovi Zvezi pa gospodujejo in še vedno nekaj veljajo manire predrznosti in ošabnosti ter — kakor kaže nadzornik Simon in Lavtžar — tudi čedni in dostojni ljudje! Jasno je, da ne moremo mirno in brez ugovora gledati, kako nas vodilne osebe Slomškove Zveze na eni strani neprestano žalijo, na drugi strani pa zahtevajo, da jim prepustimo en mandat v višjem šolskem svetu. Ako je to prav in pošteno, naj sodi javnost. Mi si umijemo roke! Povedali bi pa lahko še več drugega. In tudi bomo, če bo treba! Na račun sloge ne bo nihče blatil naše časti!

Fr. Šegula:

K članku »Počitniški tečaj za začasne strokovne učitelje«.

K predlogu z zgorajšnjim nadpisom dodajam le sledeče: Načrt izboren. Samo naj se udeleži.

Pa nekaj se mi zdi čudno.

Kako bi bilo mogoče zahtevati od kandidata za I. skupino še usposobljenost za poučevanja srbohrvaščine in francoščine; torej 5 predmetov in to v takem obsegu, kot zahteva tov. M. na drugem mestu. Rad bi poznal tistega tovariša, ki si upa pred izpraševalno komisijo s tem namenom.

Isti odlok, oziroma naredba, ki bo uvajala francoščino in srbohrvaščino kot glavna obvezna predmeta na naše bodoče strokovne osnovne šole, naj tudi določuje za ta predmeta posebno skupino, tako da bodo IV. Saj se tudi po dosedanjih določilih polaga izpit iz francoščine posebe, seveda ne pod imenom kake skupine za meščanske šole, temveč le kot posebni izpit, ker francoščina še danes ni obvezen predmet vseh meščanskih šol.

Fr. Šegula:

Pa še enkrat knjige in službe.

Zagovor meščanskošol. tov. Margerla glede meščanskih šol v 16. številki »Učit. Tovarisa«, mi daje povod, da se še enkrat oglašim v sporni zadevi. Vsakdo, ki pozna ustroj našega sedanjega šolstva in ki noče biti pristranski, mora priznati, da tovariš M. ni pobil moje trditve, in naj je učni načrt meščanske šole na Krškem še tako obširen; jaz pa danes uvidim, da je moje očitjanje v 15. številki »Učitelskega Tovarisa« popolnoma na mestu.

Dodajam pa danes še sledeče: Nisem imel namena izpodkopavati ugleda meščanske šole. Dejstvo pa je, da stari avstrijski paragrafi še veljajo, dokler jih ne namestijo novi. Tako imamo le trirazredne meščanske šole, ki pa imajo — a ne vse — nekatere priklonjen enoletni tečaj, vulgo 4. razred mist. odr. z dne 26. junija 1903, št. 22, 503), katerega absolventi imajo šole pogojno pravice absolventov nižje srednje šole. Ravno ta tečaj (4. razred) tvori šole prestop na učiteljske, kadetnice itd., a potom sprejemnega izpita. Meščanska šola brez tega tečaja (4. razreda) pa z akonitim potom ni priznana enakoveljavni nižji srednji šoli, dasi jaz zase imam prepričanje, da nudi meščanska šola več praktičnega znanja nego nižja srednja šola. Učni načrt same meščanske (t. j. 3. razredne) šole pa tudi ni tako obširen, kot trdi tov. M. o svoji meščanski šoli, dasi nikdar ne verjamem, da bi le ena meščanska šola, najsi je tudi štiritirazredna, nujala več znanja nego učiteljske. Normalni inštruktivni načrt meščanske šole, tudi one s 4. razredom, tega nikdar ne more zahtevati. Vem pa predobro, da je vsaka meščanska šola po svoje prirojena, in če se mogoče nahaja kje kaka meščanska šola, ki uporablja učno knjigo, ki je nekaj obširnejša v gotovih partijah, še s tem ni nič rečeno. Tudi mi na mariborskem učiteljskem smo uporabljali druge knjige, nego so predpisane za učiteljske. Imeli smo mineralogijo, ki je uvedena na višjih razredih realke in povrh še posebe spisano knjigo za mineralogijo, a s tem še učiteljske v splošnem ni dobilo drugega značaja nego ga ima.

S tem pa, da se poučuje na eni ali drugi meščanski šoli francoščina, stenografija, opisna geometrija, še ni rečeno, da je to glavni predmet vsake meščanske šole, da bo pa bodoča narodna vis. šola ali v smislu ankete strokovna osnovna šola nekaj drugega kot dosedanje meščanske šole, sem omenil. Da je meščanska šola z enoletnim tečajem, t. j. 4. raz., vzor bodoče strokovne osnovne šole, me samo veseli, pri tem mi pa menda ne bo nihče oporekal, če trdim, da ni vsaka meščanska šola, kar nam jih je zapustila rajna Avstrija, to, kar trdi tov. M. o meščanski šoli. Če sem se pa tudi v tem zmotil, pa prosim tov. M., naj mi pojasni trditve, da se od ljudskošolskega učitelja, ki je dovršil učiteljske, katerega pa presega meščanska šola na obsegu učnega načrta, zahteva, da bi na podlagi dvomesečnih počitniških tečajev informativnega značaja dosegel potom samouka isto znanje, ki si ga je pridobil absolviran gimnazijec po štiritletnem slušanju na univerzi. In to je ravno, kar mi ne gre v glavo.

Končno naj še odgovorim na indiscretno vprašanje, kdaj nameravam pristopiti k zeleni mizi v nekaj — mogoče namišljeni-diskretni obliki:

Monsieur, ne penzes pas à cela que j'ai attendu, c'est au point de vue de l'examen, le moment present à dessein; j'ai me préparé pour recevoir licence plus années. — Si ne me la guerre eut pas interrompu et exilé dans la steppe russe, d'où je suis revenu, il y a cinq mois, j'eusse — j'espère — aujourd'hui l'étude parfaite et l'examen passé. En vous priant de passer moi les mots je suis tout à vous d'amitié.

Iz Jugoslavije.

— Iz begunskih krogov nam pišejo: Veliko sredo smo pokopali ob častni udeležbi beguncev in tovarišev na Viču Josipa Vittorija, mestnega učitelja na slovenski šoli v Ajševici v goriskem mestu. Pokojnik je nosil italijansko ime in četudi je služboval pod iredentskim režimom, je bil in ostal pošten in napreden Slovenec. Pred nekoliko leti si je postavil v gorški slovenski koloniji na Livačih lično vilo, kjer je mislil preživeti zadnja leta svojega življenja, a usoda mu ni bila mila. — Italijanske in avstrijske granate so mu uničile prijazno bivališče in vse drugo imetje — bridko je tožil, da je postal pravi berač — ter ga poglajalo z ubogo družinico v daljnji nepoznani svet. Po daljšem iskanju in prosjačenju je končno vendar našel na Viču zatohel in silno vlažen kotiček, ki mu je baje tudi veliko pripomogel, da je legel zaradi srčne hibe v prezgodnji grob. Tudi pri njem se je izpolnil znani rek: Kogar so bogovi črtili... Bodi mu lahka zemlja jugoslovanska! — k.

— V št. Rupertu pri Velikovecu bodo poučevale šolske sestre deklice bivše velikovske dekliške šole. To baje edino iz vzroka, da pride poslopje do uporabe in šolske sestre do kruha. — Kaj poredko k temu občinarji, je pa drugo vprašanje. Glede narodnosti se bodo v doglednem času vdali po večini, nikakor se ne bodo pa uklonili načinu pouka. Za take narodno trdnjave je poleg tega v prvi vrsti neobhodno potrebno živahni moči za izvenšolsko delo. Ako smo pridobili enkrat zase takove večje kraje, potem ne pridejo več niti v poštev ostali manjši kraji neposredne bližine. Z močmi pa, ki se po dovršenem pouku tesno zaklenejo v svoje prostore ter jim je še poleg tega narodnost postranska stvar, ne moremo pričakovati zaželenega uspeha. — Takim šolam je ta mošnje ljudstvo skrajno nasprotno. Slišal sem na lastna ušesa izjavo več njih, da jim ni mnogo na tem, v katerem jeziku se uči v šoli, saj so poprej itak privatno poučevali svoje otroke v slovenskem jeziku. Glavna stvar jim je, da se otroci tako izuče, da bodo mogli priti kasneje do svojega kruha. V samostanske šole pa jih ne puste. Nekdo mi je rekel, da se rajši dá ustreliti, nego bi dopustil, da pojdejo njegovi otroci v tako šolo. — Ta šola bo tudi ostali deški šoli delala precejšnjo napotje, namesto da bi ji bila v oporo. Še v normalnih razmerah smo doživeli neprijetne izkušnje, kaj pa sedaj, ko bo treba graditi na razvalinah novo stavbo. Ob času regulacije naših plač smo dobili cirkular, v katerem se toplo polaga na srce učiteljskemu delovanju izven šole, sedaj se pa na najvažnejših postojankah odpirajo samostanske šole namesto narodnih. — Komur je pri srcu poslopje z osebnim vred in ne ve kam z njim, temu svetujem, naj se otvori tamkaj gospodinjstva šola ali kaj sličnega, četudi pod vodstvom šolskih sester. Taka šola bi bila tu tudi nujno potrebna in jako na mestu, a nikakor pa ne dekliška šola za Velikovec. Že sam osebnost meščanov samih ne bo dopuščal, da bi pošiljali svoje otroke v okolico v šolo,

četudi je ta le kakšnih 10 do 15 minut oddaljena. So pač časi, ko je treba po danih razmerah upoštevati tudi splošno mnenje prizadete mase, ne pa samo pobožnih želj pri tem docela neprizadetih posameznikov. — Zadovoljni bodimo, če za prvo pridobimo ljudstvo v narodnem oziru, zato ga ne tirajmo predaleč, da nam ne bodo kasneje opravičeno očitali — imperalizma.

Fr. — Preustroj ljudskih in meščanskih šol, odslovitvev in namestitvev učiteljstva v Ptuj. V smislu naredbe poverjenstva za nauk in bogočastje z dne 20. novembra 1918, št. 8608, preureja višji šolski svet v Ljubljani na predlog mestnega šolskega sveta v Ptuj tamošnje ljudsko in meščansko šolstvo tako-le: 1.) Razpustita naj se mestna deška in dekliška petrazrednica. 2.) Ustanovi se slovenska petrazredna meščanskošolska šola z 1 vzporednico v prostorih sedanje nemške dekliške ljudske šole. 3.) Za otroke pristne nemške narodnosti se osnuje po točki 1 omenjene naredbe manjšinska petrazredna mešana ljudska šola z 1 vzporednico z nemškim učnim jezikom v prostorih sedanje mestne deške ljudske šole. Na tej šoli se poučuje slovenščina kot obvezni predmet od 3. razreda dalje. 4.) Dekliška meščanska šola naj ostane za tekoče šolsko leto neizpremenjena, uvede pa se slovenščina kot obvezni predmet. — Odpustijo se naslednji učitelji in učiteljice: 1.) Dekliška meščanska šola: Anton Kern, ravnatelj, Ana Kaschowitzeva, strokovna učiteljica, Elza Dankova, strokovna učiteljica, Amalija Heissova, strokovna učiteljica, Wilhelmina Struklova, učiteljica ženskih ročnih del. 2.) Dekliška ljudska šola: Marija pl. Strobachova, učiteljica, Amalija Dankova, učiteljica, Marija Pichlerjeva, učiteljica, Erna pl. Elsnerjeva, učiteljica, Freya Suterjeva, namestna učiteljica, Helena Dermoutzeva, namestna učiteljica. 3.) Deška ljudska šola: Ivan Wolf, ravnatelj, Franz Mühlbauer, učitelj, Karel Kramberger, učitelj, Rikart Wolf, učitelj, pridelen deški meščanski šoli v Mariboru, Gabriela Wressnigova, namestna učiteljica, Martina Pristernigova, namestna učiteljica, Zofija Lassbacherjeva, namestna učiteljica, Ida Hoerlova, namestna učiteljica, Marjeta Kainzova, namestna učiteljica. — Z ozirom na potrebe narodnega šolstva se nameščajo začasno službenim potom: 1.) Na dekliški meščanski šoli: Irma Schellogova, učiteljica v Šmartnem pri Slovenjem gradu, kot ravnateljica, Iva Kobalova, bivša strokovna učiteljica v Špičah ob Dravi, zdaj v Škofji Loki, kot strokovna učiteljica, Marija Voršičeva, učiteljica na Zavrču, kot strokovna učiteljica, Marta Božičeva, učiteljica ženskih ročnih del v Podgorju okraj Sevnica, kot začasna učiteljica ženskih ročnih del. 2. Na slovenski mešani ljudski šoli: Ivan Klemenčič, učitelj na Ptujski gori, kot nadučitelj, Mirko Majcen, učitelj pri Sv. Urbanu v Slovenskih gorah, kot učitelj, Avgust Peček, učitelj v Sežani, zdaj v Ložu, kot učitelj, Viktorina Fleretova, učiteljica v Letušu, kot učiteljica, Filomena Gorupova, učiteljica na Polenškaku, kot učiteljica, Neža Segulova, bivša učiteljica pri Sv. Marku, kot začasna učiteljica. 3.) Na nemški mešani ljudski šoli: Josip Gorup, nadučitelj na Polenškaku, kot nadučitelj, Franc Šegula, nadučitelj pri Sv. Lenartu nad Laškim, kot učitelj, Drago Rustja, učitelj v Barkovljah, zdaj častnik v pomožnem uradu Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, za učitelja, Alojzija Kocmurjeva, učiteljica v Središču, kot učiteljica, Marija Jurmanova, namestna učiteljica v Ljubljani, Gradišče 14, kot namestna učiteljica, Ana Menardova, namestna učiteljica v Št. Janžu na Dolenjskem, kot namestna učiteljica.

— Gospodinjstvi tečaji po deželi. Na Kranjskem se je priredilo pred vojno že več gospodinjstvih tečajev s prav dobrim uspehom. Za naprej se imajo ti tečaji prirejati po vsej Sloveniji. Ker je treba za te tečaje v prvi vrsti usposobljenih gospodinjstvih učiteljic, se pozivljajo vse one učiteljice ljudskih in strokovnih šol v Sloveniji, ki so izvežbane za pouk v gospodinjstvu, da se čimprej prijavijo pri »Oddelku za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo« v Ljubljani. — Oddelek za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo. — Načelnik: Prelat Kalan l. r.

— Ob prihodu regenta Aleksandra v Slovenijo mora vsak učenec poznati zgodovino naše vladarske rodovine Karagjorgjevičev. Edini učni pripomoček v tem oziru je zdaj Pirčeva »Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov«, ki je izšla pred kratkim.

Književnost in umetnost.

Koncert Pavle Lovšetove in Dane Koblerjeve. Naši priznani, odlični umetniki sta se vrnili z umetniškimi uspehi ovenčani s turneje po Jugoslaviji in sta nastopila na velikonočni ponedeljek v Unionu na koncertu Glasbene Matice. Dan za koncert ni bil primeren, ker ljudje o praznični — zlasti v lepem vremenu — radi pohite iz mesta na izlete. Temu pripisujemo vzrok, da dvorana ni bila razprodana, kar le obžalujem. Komoditeta ljubljanskih ljudse je tudi na tem koncertu izkazala v najvišji meri. Začeli so se šele ob polnoči prav po polževo gugati v dvorano, da se je koncert zapoznil za dobrih dvajset minut. Taka malomarnost in nepozornost prirediteljici koncerta ni mogla vplivati preveč razveseljivo in naš »slavček« ni bil tako sijajno razpoložen kot ponavadi. Njegov ljubki, srebrnčisti sopranček nikakor ni hotel zveneti tako, kot smo ga vajeni slišati. S tem pa ne rečem, da ni Lovšetova lepo. Vse vrline, ki jih ima, dobro izšolan in gibčen glas, so prišle do veljave. Kako mojstrski prednaša on Pavčičeve pesemce iz Zupančičevega Cibanu! Pa tudi vse druge pesmi, srbske umetne in zlasti venec čedno prirejenih srbskih narodnih, nam je zapela presrečno nad vse ljubko! Poslušali bi jo bili še duri!

Vrta partnerica Lovšetovi je Dana Koblerjeva. Posreči se ji spremljevanje na klavirju kot malokateremu našemu pianistu. Tudi kot solistka je zaslužila posebno pohvalo.

Občinstva, ki je bilo očitno levo za radi samih velikonočnih dobrot, srčkan petje Lovšetove in izvrstna spremljavo Koblerjeve v začetku nikakor nista mogla razgreti. Šele proti koncu koncerta je začelo uživati in zahtevati dodatke. Odkritostno želimo g. Lovšetovo in gđ. Koblerjevo v kratkem slišati na koncertnem odru!

Z. P.

Vrta partnerica Lovšetovi je Dana Koblerjeva. Posreči se ji spremljevanje na klavirju kot malokateremu našemu pianistu. Tudi kot solistka je zaslužila posebno pohvalo.

Občinstva, ki je bilo očitno levo za radi samih velikonočnih dobrot, srčkan petje Lovšetove in izvrstna spremljavo Koblerjeve v začetku nikakor nista mogla razgreti. Šele proti koncu koncerta je začelo uživati in zahtevati dodatke. Odkritostno želimo g. Lovšetovo in gđ. Koblerjevo v kratkem slišati na koncertnem odru!

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

XVII. izkaz.

Po 250 K: Šmarsko-rogaško učit. društvo po tovarišici Ivanki Zupančičevi — Smarje pri Jelšah. Po 6 K: Gregorc Dragošin — Toplice pri Novem mestu. — Da našnji izkaz 256 K. Prej izkazanih 5062 K. Skupaj 5318 kron.

Ivan Petrič,

Ljubljana-Sp. Šiška.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

I. R. Sv. J. ob P.: Za danes prepozno.

Porabimo prihodnjič.

A. H. na M.: Prejeli in priobčimo.

prihodnji številki. Pozdrav!

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Naročnike, ki nam javljajo spremembe bivališča, prosimo, vselej dostaviti prejšnjo službeno mesto in tek. št. naročnika.

Stare dolžnike ponovno prosimo, da poravnajo sedaj ob prejemu drag. doklada in urejenih plač svoje obveznosti.

V 15. številki smo priobčili razpis službe v Cezanjecih. V razpisu stoji, da je razpisana služba učitelja, v resnici pa tiče razpis nadučiteljske službe, kar s tem popravljamo in kar naj reflektanti upoštevajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učitelska tiskarna« v Ljubljani.

Razpis.

Glasom sklepa seje upravnega odbora Zaveze z dne 17. aprila t. l. razpisu podpisano vodstvo službo

strokovnega tajnika.

Zahteva se izvežbanost v pisarniških poslih, posebno v konceptu ter poznanost sestave, namena in smotrov organizacije.

Glasom sklepa iste seje razpisu podpisano vodstvo tudi službo

urednika »Učitelskega Tovarisa«.

ki pa s službo strokovnega tajnika združljiva.

Prijave za prvo in drugo službo z vedbo zahtev glede plače je vložiti v podpisano vodstvu najpozneje do

31. maja 1919.

Eno in drugo službo bo nastopiti 1. julija 1919. Obe službi se oddasta z časno.

Razume se, da velja glede obeh služb enakopravnost med učitelji in učiteljicami.

Kdor želi kakih posebnih informacij naj povpraša pri vodstvu Zaveze.

Vodstvo Zaveze jugoslov. učiteljstva.

v Ljubljani, dne 18. aprila 1919.

Predsednik: Tajnik:

L. Jelenc. VII. Ruš.

»okorel petrefakt iz stare Avstrije«. Na to nesramnost smo molčali, ker smo mislili, da so se Slomškarji zaleteli, ko jim je zopet enkrat ušel spomin v polpretekle čase, in da opuste take žalitve; a sedaj nam iznova mečejo v lice avstrijsko hlapčevstvo, klečepazenje in avstrijske manire! Dobro! Ko smo bili še pod Avstrijo, je bilo vodstvo Zaveze deležno teh dobrot: predsednik Jelenc je imel hišne preiskave in je bil neprestano klican na policijo, Zaveza so hoteli razpustiti, naš list ustaviti; tajnik Rus in blagajnik Luznar sta dobila oznabo p. v., ker ju je denunciral nadzornik Simon, ki je vzlic temu še danes nadzornik; našega urednika so pa dvakrat vtaknili v vojaško suknjo, ga kazensko premetili iz ldrje in ga denuncirali na V. armadno poveljstvo in pri — tržaškemu škofu dr. Karlinu! (Dokazi na razpolago!) Taki »okoreli petrefakti iz stare Avstrije« so se rešili v mlado Jugoslavijo, v Slomškovi Zvezi pa gospodujejo in še vedno nekaj veljajo manire predrznosti in ošabnosti ter — kakor kaže nadzornik Simon in Lavtžar — tudi čedni in dostojni ljudje! Jasno je, da ne moremo mirno in brez ugovora gledati, kako nas vodilne osebe Slomškove Zveze na eni strani neprestano žalijo, na drugi strani pa zahtevajo, da jim prepustimo en mandat v višjem šolskem svetu. Ako je to prav in pošteno, naj sodi javnost. Mi si umijemo roke! Povedali bi pa lahko še več drugega. In tudi bomo, če bo treba! Na račun sloge ne bo nihče blatil naše časti!

Fr. Šegula:

K članku »Počitniški tečaj za začasne strokovne učitelje«.

K predlogu z zgorajšnjim nadpisom dodajam le sledeče: Načrt izboren. Samo naj se udeleži.

Pa nekaj se mi zdi čudno.

Kako bi bilo mogoče zahtevati od kandidata za I. skupino še usposobljenost za poučevanja srbohrvaščine in francoščine; torej 5 predmetov in to v takem obsegu, kot zahteva tov. M. na drugem mestu. Rad bi poznal tistega tovariša, ki si upa pred izpraševalno komisijo s tem namenom.

Isti odlok, oziroma naredba, ki bo uvajala francoščino in srbohrvaščino kot glavna obvezna predmeta na naše bodoče strokovne osnovne šole, naj tudi določuje za ta predmeta posebno skupino, tako da bodo IV. Saj se tudi po dosedanjih določilih polaga izpit iz francoščine posebe, seveda ne pod imenom kake skupine za meščanske šole, temveč le kot posebni izpit, ker francoščina še danes ni obvezen predmet vseh meščanskih šol.

Fr. Šegula:

Pa še enkrat knjige in službe.

Zagovor meščanskošol. tov. Margerla glede meščanskih šol v 16. številki »Učit. Tovarisa«, mi daje povod, da se še enkrat oglašim v sporni zadevi. Vsakdo, ki pozna ustroj našega sedanjega šolstva in ki noče biti pristranski, mora priznati, da tovariš M. ni pobil moje trditve, in naj je učni načrt meščanske šole na Krškem še tako obširen; jaz pa danes uvidim, da je moje očitjanje v 15. številki »Učitelskega Tovarisa« popolnoma na mestu.

Dodajam pa danes še sledeče: Nisem imel namena izpodkopavati ugleda meščanske šole. Dejstvo pa je, da stari avstrijski paragrafi še veljajo, dokler jih ne namestijo novi. Tako imamo le trirazredne meščanske šole, ki pa imajo — a ne vse — nekatere priklonjen enoletni tečaj, vulgo 4. razred mist. odr. z dne 26. junija 1903, št. 22, 503), katerega absolventi imajo šole pogojno pravice absolventov nižje srednje šole. Ravno ta tečaj (4. razred) tvori šole prestop na učiteljske, kadetnice itd., a potom sprejemnega izpita. Meščanska šola brez tega tečaja (4. razreda) pa z akonitim potom ni priznana enakoveljavni nižji srednji šoli, dasi jaz zase imam prepričanje, da nudi meščanska šola več praktičnega znanja nego nižja srednja šola. Učni načrt same meščanske (t. j. 3. razredne) šole pa tudi ni tako obširen, kot trdi tov. M. o svoji meščanski šoli, dasi nikdar ne verjamem, da bi le ena meščanska šola, najsi je tudi štiritirazredna, nujala več znanja nego učiteljske. Normalni inštruktivni načrt meščanske šole, tudi one s 4. razredom, tega nikdar ne more zahtevati. Vem pa predobro, da je vsaka meščanska šola po svoje prirojena, in če se mogoče nahaja kje kaka meščanska šola, ki uporablja učno knjigo, ki je nekaj obširnejša v gotovih partijah, še s tem ni nič rečeno. Tudi mi na mariborskem učiteljskem smo uporabljali druge knjige, nego so predpisane za učiteljske. Imeli smo mineralogijo, ki je uvedena na višjih razredih realke in povrh še posebe spisano knjigo za mineralogijo, a s tem še učiteljske v splošnem ni dobilo drugega značaja nego ga ima.

S tem pa, da se poučuje na eni ali drugi meščanski šoli francoščina, stenografija, opisna geometrija, še ni rečeno, da je to glavni predmet vsake meščanske šole, da bo pa bodoča narodna vis. šola ali v smislu ankete strokovna osnovna šola nekaj drugega kot dosedanje meščanske šole, sem omenil. Da je meščanska šola z enoletnim tečajem, t. j. 4. raz., vzor bodoče strokovne osnovne šole, me samo veseli, pri tem mi pa menda ne bo nihče oporekal, če trdim, da ni vsaka meščanska šola, kar nam jih je zapustila rajna Avstrija, to, kar trdi tov. M. o meščanski šoli. Če sem se pa tudi v tem zmotil, pa prosim tov. M., naj mi pojasni trditve, da se od ljudskošolskega učitelja, ki je dovršil učiteljske, katerega pa presega meščanska šola na obsegu učnega načrta, zahteva, da bi na podlagi dvomesečnih počitniških tečajev informativnega značaja dosegel potom samouka isto znanje, ki si ga je pridobil absolviran gimnazijec po štiritletnem slušanju na univerzi. In to je ravno, kar mi ne gre v glavo.

Končno naj še odgovorim na indiscretno vprašanje, kdaj nameravam pristopiti k zeleni mizi v nekaj — mogoče namišljeni-diskretni obliki:

Monsieur, ne penzes pas à cela que j'ai attendu, c'est au point de vue de l'examen, le moment present à dessein; j'ai me préparé pour recevoir licence plus années. — Si ne me la guerre eut pas interrompu et exilé dans la steppe russe, d'où je suis revenu, il y a cinq mois, j'eusse — j'espère — aujourd'hui l'étude parfaite et l'examen passé. En vous priant de passer moi les mots je suis tout à vous d'amitié.

Iz Jugoslavije.

— Iz begunskih krogov nam pišejo: Veliko sredo smo pokopali ob častni udeležbi beguncev in tovarišev na Viču Josipa Vittorija, mestnega učitelja na slovenski šoli v Ajševici v goriskem mestu. Pokojnik je nosil italijansko ime in četudi je služboval pod iredentskim režimom, je bil in ostal pošten in napreden Slovenec. Pred nekoliko leti si je postavil v gorški slovenski koloniji na Livač lično vilo, kjer je mislil preživeti zadnja leta svojega življenja, a usoda mu ni bila mila. — Italijanske in avstrijske granate so mu uničile prijazno bivališče in vse drugo imetje — bridko je tožil, da je postal pravi berač — ter ga poglajalo z ubogo družinico v daljnji nepoznani svet. Po daljšem iskanju in prosjačenju je končno vendar našel na Viču zatohel in silno vlažen kotiček, ki mu je baje tudi veliko pripomogel, da je legel zaradi srčne hibe v prezgodnji grob. Tudi pri njem se je izpolnil znani rek: Kogar so bogovi črtili... Bodi mu lahka zemlja jugoslovanska! — k.

— V Št. Rupertu pri Velikovecu bodo poučevale šolske sestre deklice bivše velikovske dekliške šole. To baje edino iz vzroka, da pride poslopje do uporabe in šolske sestre do kruha. — Kaj poredko k temu občinarji, je pa drugo vprašanje. Glede narodnosti se bodo v doglednem času vdali po večini, nikakor se ne bodo pa uklonili načinu pouka. Za take narodno trdnjave je poleg tega v prvi vrsti neobhodno potrebno živahni moči za izvenšolsko delo. Ako smo pridobili enkrat zase takove večje kraje, potem ne pridejo več niti v poštev ostali manjši kraji neposredne bližine. Z močmi pa, ki se po dovršenem pouku tesno zaklenejo v svoje prostore ter jim je še poleg tega narodnost postranska stvar, ne moremo pričakovati zaželenega uspeha. — Takim šolam je ta mošnje ljudstvo skrajno nasprotno. Slišal sem na lastna ušesa izjavo več njih, da jim ni mnogo na tem, v katerem jeziku se uči v šoli, saj so poprej itak privatno poučevali svoje otroke v slovenskem jeziku. Glavna stvar jim je, da se otroci tako izuče, da bodo mogli priti kasneje do svojega kruha. V samostanske šole pa jih ne puste. Nekdo mi je rekel, da se rajši dá ustreliti, nego bi dopustil, da pojdejo njegovi otroci v tako šolo. — Ta šola bo tudi ostali deški šoli delala precejšnjo napotje, namesto da bi ji bila v oporo. Še v normalnih razmerah smo doživeli neprijetne izkušnje, kaj pa sedaj, ko bo treba graditi na razvalinah novo stavbo. Ob času regulacije naših plač smo dobili cirkular, v katerem se toplo polaga na srce učiteljskemu delovanju izven šole, sedaj se pa na najvažnejših postojankah odpirajo samostanske šole namesto narodnih. — Komur je pri srcu poslopje z osebnim vred in ne ve kam z njim, temu svetujem, naj se otvori tamkaj gospodinjstva šola ali kaj sličnega, četudi pod vodstvom šolskih sester. Taka šola bi bila tu tudi nujno potrebna in jako na mestu, a nikakor pa ne dekliška šola za Velikovec. Že sam osebnost meščanov samih ne bo dopuščal, da bi pošiljali svoje otroke v okolico v šolo,

četudi je ta le kakšnih 10 do 15 minut oddaljena. So pač časi, ko je treba po danih razmerah upoštevati tudi splošno mnenje prizadete mase, ne pa samo pobožnih želj pri tem docela neprizadetih posameznikov. — Zadovoljni bodimo, če za prvo pridobimo ljudstvo v narodnem oziru, zato ga ne tirajmo predaleč, da nam ne bodo kasneje opravičeno očitali — imperalizma.

Fr. — Preustroj ljudskih in meščanskih šol, odslovitvev in namestitvev učiteljstva v Ptuj. V smislu naredbe poverjenstva za nauk in bogočastje z dne 20. novembra 1918, št. 8608, preureja višji šolski svet v Ljubljani na predlog mestnega šolskega sveta v Ptuj tamošnje ljudsko in meščansko šolstvo tako-le: 1.) Razpustita naj se mestna deška in dekliška petrazrednica. 2.) Ustanovi se slovenska petrazredna meščanskošolska šola z 1 vzporednico v prostorih sedanje nemške dekliške ljudske šole. 3.) Za otroke pristne nemške narodnosti se osnuje po točki 1 omenjene naredbe manjšinska petrazredna mešana ljudska šola z 1 vzporednico z nemškim učnim jezikom v prostorih sedanje mestne deške ljudske šole. Na tej šoli se poučuje slovenščina kot obvezni predmet od 3. razreda dalje. 4.) Dekliška meščanska šola naj ostane za tekoče šolsko leto neizpremenjena, uvede pa se slovenščina kot obvezni predmet. — Odpustijo se naslednji učitelji in učiteljice: 1.) Dekliška meščanska šola: Anton Kern, ravnatelj, Ana Kaschowitzeva, strokovna učiteljica, Elza Dankova, strokovna učiteljica, Amalija Heissova, strokovna učiteljica, Wilhelmina Struklova, učiteljica ženskih ročnih del. 2.) Dekliška ljudska šola: Marija pl. Strobachova, učiteljica, Amalija Dankova, učiteljica, Marija Pichlerjeva, učiteljica, Erna pl. Elsnerjeva, učiteljica, Freya Suterjeva, namestna učiteljica, Helena Dermoutzeva, namestna učiteljica. 3.) Deška ljudska šola: Ivan Wolf, ravnatelj, Franz Mühlbauer, učitelj, Karel Kramberger, učitelj, Rikart Wolf, učitelj, pridelen deški meščanski šoli v Mariboru, Gabriela Wressnigova, namestna učiteljica, Martina Pristernigova, namestna učiteljica, Zofija Lassbacherjeva, namestna učiteljica, Ida Hoerlova, namestna učiteljica, Marjeta Kainzova, namestna učiteljica. — Z ozirom na potrebe narodnega šolstva se nameščajo začasno službenim potom: 1.) Na dekliški meščanski šoli: Irma Schellogova, učiteljica v Šmartnem pri Slovenjem gradu, kot ravnateljica, Iva Kobalova, bivša strokovna učiteljica v Špitaču ob Dravi, zdaj v Škofji Loki, kot strokovna učiteljica, Marija Voršičeva, učiteljica na Zavrču, kot strokovna učiteljica, Marta Božičeva, učiteljica ženskih ročnih del v Podgorju okraj Sevnica, kot začasna učiteljica ženskih ročnih del. 2. Na slovenski mešani ljudski šoli: Ivan Klemenčič, učitelj na Ptujski gori, kot nadučitelj, Mirko Majcen, učitelj pri Sv. Urbanu v Slovenskih goricah, kot učitelj, Avgust Peček, učitelj v Sežani, zdaj v Ložu, kot učitelj, Viktorina Fleretova, učiteljica v Letušu, kot učiteljica, Filomena Gorupova, učiteljica na Polensaku, kot učiteljica, Neža Segulova, bivša učiteljica pri Sv. Marku, kot začasna učiteljica. 3.) Na nemški mešani ljudski šoli: Josip Gorup, nadučitelj na Polensaku, kot nadučitelj, Franc Šegula, nadučitelj pri Sv. Lenartu nad Laškim, kot učitelj, Drago Rustja, učitelj v Barkovljah, zdaj častnik v pomožnem uradu Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, za učitelja, Alojzija Kocmurjeva, učiteljica v Središču, kot učiteljica, Marija Jurmanova, namestna učiteljica v Ljubljani, Gradišče 14, kot namestna učiteljica, Ana Menardova, namestna učiteljica v Št. Janžu na Dolenjskem, kot namestna učiteljica.

— Gospodinjstvi tečaji po deželi. Na Kranjskem se je priredilo pred vojno že več gospodinjstvih tečajev s prav dobrim uspehom. Za naprej se imajo ti tečaji prirejati po vsej Sloveniji. Ker je treba za te tečaje v prvi vrsti usposobljenih gospodinjstvih učiteljic, se pozivljajo vse one učiteljice ljudskih in strokovnih šol v Sloveniji, ki so izvežbane za pouk v gospodinjstvu, da se čimprej prijavijo pri »Oddelku za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo« v Ljubljani. — Oddelek za kmetijstvo deželne vlade za Slovenijo. — Načelnik: Prelat Kalan l. r.

— Ob prihodu regenta Aleksandra v Slovenijo mora vsak učenec poznati zgodovino naše vladarske rodovine Karagjorgjevičev. Edini učni pripomoček v tem oziru je zdaj Pirčeva »Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov«, ki je izšla pred kratkim.

Književnost in umetnost.

Koncert Pavle Lovšetove in Dane Koblerjeve. Naši priznani, odlični umetniki sta se vrnili z umetniškimi uspehi ovenčani s turneje po Jugoslaviji in sta nastopila na velikonočni ponedeljek v Unionu na koncertu Glasbene Matice. Dan za koncert ni bil primeren, ker ljudje o praznični — zlasti v lepem vremenu — radi pohite iz mesta na izlete. Temu pripisujemo vzrok, da dvorana ni bila razprodana, kar le obžalujem. Komoditeta ljubljanskih ljudse je tudi na tem koncertu izkazala v najvišji meri. Začeli so se šele ob polosmih prav po polževo gugati v dvorano, da se je koncert zapoznil za dobrih dvajset minut. Taka malomarnost in nepozornost prirediteljici koncerta ni mogla vplivati preveč razveseljivo in naš »slavček« ni bil tako sijajno razpoložen kot ponavadi. Njegov ljubki, srebrnočisti sopranček nikakor ni hotel zveneti tako, kot smo ga vajeni slišati. S tem pa ne rečem, da ni Lovšetova lepo. Vse vrline, ki jih ima, dobro izšolan in gibčen glas, so prišle do veljave. Kako mojstrski prednaša on Pavčičeve pesemce iz Zupančičevega Cibanu! Pa tudi vse druge pesmi, srbske umetne in zlasti venec čedno prirejenih srbskih narodnih, nam je zapela presrečno nad vse ljubko! Poslušali bi jo bili še dvuri!

Vrta partnerica Lovšetovi je Dana Koblerjeva. Posreči se ji spremljevanje na klavirju kot malokateremu našemu pianistu. Tudi kot solistka je zaslužila posebno pohvalo.

Občinstva, ki je bilo očitno levo za radi samih velikonočnih dobrot, srčkan petje Lovšetove in izvrstna spremljavo Koblerjeve v začetku nikakor nista mogla razgreti. Šele proti koncu koncerta je začelo uživati in zahtevati dodatke. Odkritostno želimo g. Lovšetovo in gđ. Koblerjevo v kratkem slišati na koncertnem odru!

Z. P.

Vrta partnerica Lovšetovi je Dana Koblerjeva. Posreči se ji spremljevanje na klavirju kot malokateremu našemu pianistu. Tudi kot solistka je zaslužila posebno pohvalo.

Občinstva, ki je bilo očitno levo za radi samih velikonočnih dobrot, srčkan petje Lovšetove in izvrstna spremljavo Koblerjeve v začetku nikakor nista mogla razgreti. Šele proti koncu koncerta je začelo uživati in zahtevati dodatke. Odkritostno želimo g. Lovšetovo in gđ. Koblerjevo v kratkem slišati na koncertnem odru!

ZA REZERVNI SKLAD ZAVEZE.

Prostovoljni organizacijski davek.

(Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.)

XVII. izkaz.

Po 250 K: Šmarsko-rogaško učit. društvo po tovarišici Ivanki Zupančičevi — Smarje pri Jelšah. Po 6 K: Gregorc Dragošin — Toplice pri Novem mestu. — Da našnji izkaz 256 K. Prej izkazanih 5062 K. Skupaj 5318 kron.

Ivan Petrič,

Ljubljana-Sp. Šiška.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

I. R. Sv. J. ob P.: Za danes prepozno. Porabimo prihodnjič.

A. H. na M.: Prejeli in priobčimo prihodnji številki. Pozdrav!

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

Naročnike, ki nam javljajo spremembe bivališča, prosimo, vselej dostaviti prejšnjo službeno mesto in tek. št. naročnika.

Stare dolžnike ponovno prosimo, da poravnajo sedaj ob prejemu drag. doklada in urejenih plač svoje obveznosti.

V 15. številki smo priobčili razpis službe v Cezanjecih. V razpisu stoji, da je razpisana služba učitelja, v resnici pa tiče razpis nadučiteljske službe, kar s tem popravljamo in kar naj reflektanti upoštevajo.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Fran Marolt.

Last in založba »Zaveze jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učitelska tiskarna« v Ljubljani.

Razpis.

Glasom sklepa seje upravnega odbora Zaveze z dne 17. aprila t. l. razpisu podpisano vodstvo službo

strokovnega tajnika.

Zahteva se izvežbanost v pisarniških poslih, posebno v konceptu ter poznanost sestave, namena in smotrov organizacije.

Glasom sklepa iste seje razpisu podpisano vodstvo tudi službo

urednika »Učitelskega Tovarisa«.

ki pa s službo strokovnega tajnika združljiva.

Prijave za prvo in drugo službo z vedbo zahtev glede plače je vložiti v podpisano vodstvu najpozneje do

31. maja 1919.

Eno in drugo službo bo nastopiti 1. julija 1919. Obe službi se oddasta z časno.

Razume se, da velja glede obeh služb enakopravnost med učitelji in učiteljicami.

Kdor želi kakih posebnih informacij naj povpraša pri vodstvu Zaveze.

Vodstvo Zaveze jugoslov. učiteljstva v Ljubljani, dne 18. aprila 1919.

Predsednik: L. Jelenc. Tajnik: VII. Rus.